

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

PANEL

**ORGANİZE SUÇLULUK, YOLSUZLUK VE
KARA PARAYLA MÜCADELEDE
TÜRKİYE'NİN KONUMU**

ÇANAKKALE 2001

PANELİSTLER

Doç. Dr. Adem SÖZÜER

(İstanbul Ün. Huk. Fak. Ceza Huk. Anabilim Dalı Öğr. Üyesi)

Doç. Dr. Fatih Selami MAHMUTOĞLU

(İstanbul Ün. Huk. Fak. Ceza Huk. Anabilim Dalı Öğr. Üyesi)

6 Ekim 2001 , Çanakkale

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

PANEL

Sizleri Anafartalar Kahramanı, Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün bu güzel vatan için canlarını feda etmiş aziz şehitlerimizin, son zamanlarda kutsal savunma mesleğini icra ederken menfur saldırılar sonucu kaybedilen arkadaşlarımızın ve ebediyete intikal eden tüm meslektaşlarımızın manevi huzurlarında bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

(Saygı duruşu yapıldı)

Av. ORHAN USAL- Öncelikle bugünkü panelin düzenlenmesinde büyük katkıları olan Türkiye Barolar Birliğinin Sayın Başkan ve yöneticilerine, ayrıca güncel bir konuda çok faydalı bilgi ve düşüncelerini bizlerle paylaşmak için kıymetli zamanlarını ayırarak İstanbul'dan Çanakkale'ye gelme inceliğini gösteren sayın öğretim üyelerine şükranlarımı sunuyorum.

Sayın konuklar; ülkemiz, tarihinin en sıkıntılı, toplumun sosyal ve psikolojik dengesini de bozan ekonomik krizlerinden birini yaşamaktadır. Adalet müessesesi de bu krizden maalesef nasibini almış bulunmaktadır. Toplumdaki sıkıntıların arttığı bir süreçte, bireylerin adalete olan ihtiyaç ve güveni daha çok artmaktadır. Bu güveni ancak maddi ve manevi sorunları giderilmiş bir adalet müessesesi sağlayabilir. Üzülerek belirtmek zorundayım ki, bugün adalet teşkilatının personel, araç ve gereç gibi sorunları dahi tam olarak giderilememektedir. Her şeyden önce, yıllardan

beri bir türlü yapılamayan yargı reformunun en kısa sürede gerçekleşmesi lazımdır. Bu durum, bir zaruret değil, bir mecburiyet halini almıştır. Yargı reformunun ivedilikle yapılabilmesi için, başta Büyük Millet Meclisi, Hükümetimiz olmak üzere, tüm siyasilere ve idarecilere büyük sorumluluk ve görev düşmektedir.

Her zaman inanarak söylediğim bir hususu huzurunuzda da altını çizerek vurgulamak istiyorum: Eğer hukukun üstünlüğü ilkesi, ülkemizde gerçek anlamıyla ve çağdaş çizgide, özellikle çok partili döneme geçildikten sonra bütün kurum ve kuruluşlarda kabul görüp uygulanmış olsaydı, demokrasimiz demokratik süreç içinde birçok defalar yara almayacak, Türkiye ekonomisi de toplumda bunalım yaratan, yolsuzlukları arttıran bir krize girmeyecekti ve hiç şüphe etmiyorum ki, bugünkü panelimizin konusu da, “Organize Suçluluk, Yolsuzluk ve Karaparayla Mücadelede Türkiye’nin Konumu” olmayacaktı.

Bu duygu ve düşüncelerle panelimize teşekkürünüzden dolayı teşekkür ediyorum, hepinize saygılar, sevgiler sunuyorum.

Saygıdeğer konuklar; bugün konuşmacı olarak İstanbul’dan gelen çok sayın öğretim üyelerini size tanıtmak istiyorum ve davet ediyorum: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sayın Adem Sözüer; buyurun efendim.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sayın Fatih Selami Mahmutoğlu; buyurun efendim.

Doç. Dr. Sayın Adem Sözüer, aynı zamanda Panelin Yöneticisi olarak bulunmaktadır. Ben, şimdi sözü kendilerine bırakıyorum.

Saygılar efendim.

ADEM SÖZÜER – Sayın konuklar; hepinize saygılarımı sunuyorum, bu toplantıyı gerçekleştirenlere de teşekkür ediyorum.

Önce karapara konusundaki çalışmaları nedeniyle davet ettiğimiz Ümit Kocasakal, çocuğu son anda rahatsızlandığı için buraya katılamadı. O nedenle Doç. Dr. Fatih Selami Mahmutoglu ile birlikte bu toplantıyı yapmaya çalışacağız.

Bugün ele alacağımız konu, sadece ülkemizin değil, bütün dünyanın gündeminde olan bir konu; organize suçluluk ve bu suçlulukla mücadele yöntemleri. Peki neden biz? Ben, doçentlik çalışmasını organize suçlulukla mücadelede ceza hukuku tedbirleri konusunda yapmışım, o yüzden konuyla ilgim var. Doç. Dr. Fatih Selami Mahmutoglu da, bankacılık suçları konusunda doçentlik tezini hazırlayıp bitirdi. İkimiz de doçentlik tezini geçen yıl yapıp bitirdik. Bu çalışmalara beş altı yıl evvel başlamıştık; daha sonra konu Türkiye’de daha da aktüel hale gelince, bu konudaki görüşlerimizi kamuoyuna aktarmaya çalışıyoruz.

Türkiye’deki organize suçluluk ve bu suçlulukla mücadele deyince, önce şöyle bir sorun çıkıyor: “Acaba organize suçluluk nedir?” Bu kavramı ortaya koyamazsak, o zaman Türkiye’deki çıkarılan yasaları doğru biçimde değerlendirmemiz mümkün olamaz. Aslında organize suçluluk, adından da anlaşılacağı gibi, bir şekilde organize olmuş kişilerin işledikleri bir suçluluk türü ve bu, suç varolduğu zamandan beri olan bir olgu; fakat zaman değiştiğçe, organizasyonunun niteliği değişiyor. Bu organizasyonunun niteliği şimdi çok ciddi bir tehdit olduğu için de, dünyanın ve ülkemizin gündemine gelmiş durumda. Bütün dünyada bu tespitler, uzun yıllar sosyolojik ve kronolojik araştırmalar sonucunda, medya gruplarının, bilim dünyasının, antropologların, sosyologların, iş dünyasının, kovuşturma makamlarının ortaklaşa çalışmaları sonucunda ortaya çıkmış; “bizde böyle bir hastalık var” demişler, bu hastalığın röntgenini çekmişler, teşhis etmişler, daha sonra tedavi için yöntemler aramışlardır. Ülkemizde ise organize suçluluk bakımından bu anlamda, yani “bu nedir” anlamında ciddi bir çalışma bulunmamaktadır; sadece Emniyet Genel Müdürlüğünün 1995 yılından beri özellikle uyuşturucu

madde, insan kaçakçılığı, kalpazanlık gibi konularda yaptığı gayet iyi niyetli bir çalışma bulunmaktadır, tabii bu da çok yeterli değildir.

Türkiye'deki organize suçluluğun yapısı, nedenleri, boyutları tam olarak tespit edilmeden, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununu çıkardık, bunun yanında karaparanın aklanmasının önlenmesine dair bir kanun çıkarttık ve bu kanunlarla, organize suçlulukla mücadele etmek istedik. Bu kanunlar çıktığından beri Türkiye'de de yolsuzluklar, organize suçluluk sürekli tartışma konusuydu; fakat bu kanunların uygulanmasıyla birlikte tartışmalar daha da büyüdü. Ben, şimdi buradaki anlatımlarımda, bu tartışmaların ve bu sorunların nelerden, hangi nedenlerle çıktığını sizlere anlatmaya çalışacağım.

Öncelikle şunu söyleyelim: Biz, organize suçluluk dediğimiz zaman, hemen paralel bir kavram olarak mafya aklımıza gelir. Bu kavram, Türkiye bakımından çok çok önemli; bunun önemi şudur: 4422 sayılı Kanun'un 1. maddesi, İtalyan Ceza Kanununun "416 Bis" denilen maddesinin hemen hemen aynen Türkçe'ye tercümesidir. Biz, bu kanunu Türkçe'ye çevirdik ve Türkiye'de uyguluyoruz. O yüzden bu kanunu anlamak için, bu 416 Bis maddesinin, acaba İtalya'da çıkarılma amacını bilmemiz lazım. İtalya'da bu madde 1982 yılında çıkarılmıştır. Hangi süreç sonunda çıkarılmıştır? Mafyanın özellikle Sicilya'da üslenmiş bir konumu vardı ve uzun yıllar kriminal faaliyetler yürüten bir yapıydı. Mafya, İtalya'ya özgü sosyal, ekonomik koşullardan üremiş, ortaya çıkmış bir yapıdır. İtalyan kanun koyucu, 1982 yılında bir bakmış, evet İtalya'da bir organize suçluluk var, -yani bizim çete suçluluğu diyeceğimiz suçluluk- bir de ayrıca mafya var. Bu mafyayı sosyologlar, antropologlar incelemiş, mafya itirafçılarının itiraflarına bakılmış, bütün mafya davalarıyla ilgili dosyalara bakılmış; sonra demişler ki, "Hayır, mafya başka, organize suçluluk başka, mafya ile organize suçluluk aynı şey değil." Mafya, organize suçluluğun özel bir türü, her yerde yok bu mafya. Peki bu nedir? Bunu şu bakımdan anlatıyorum: İtalya'daki bu

madde, özellikle mafyayı tanımlamıştır. Eğer bizde mafya yoksa, bu maddeyi uygulamakta çok sıkıntılarımız çıkar. “Türkiye’de de aynısı var” diyebildiğimiz zaman, İtalyan tecrübesinden yararlanabiliriz.

Mafyanın ne olduğuna, eşi İtalyan olan bir İspanyol arkadaşımın anısıyla başlamak istiyorum: “Sicilya’da ev tuttuk. Evde musluk bozuldu. Musluk bozulunca ne yaparsınız; muslukçuya gidirsiniz, muslukçuya gittim, gelmedi muslukçu. Herhalde unuttu dedim, bir daha gittim, bir daha söyledim, yine gelmedi. Daha sonra evdeki tüm muslukların bozuk olduğunu gördüm. Sonra anladım ki, evin bir yöneticisi var. Eğer evde bir şey olursa, o mafya organizasyonunun en alta inen damarlarından biri, ‘Sen muslukçuya dahi gideceksen, evin yöneticisi var, ona söyleyeceksin, onun söylediği muslukçuya gideceksin.’ diye dayatıyor. Bir deniz botu almaya gittik. Paramız, her şeyimiz vardı. Dükkana gittim, benimle muhatap bile olmadılar. Sonra da anladık ki, eğer böyle önemli bir şey alacaksan, ‘onurlu insanlar topluluğu’ denilen gruptan birinin vasıtasıyla gideceksin. Eğer gitmezsen, eğer başka bir botunuz varsa onu batırılmış halde görürsün veya hiç bot alamazsın.”

Gördüğünüz gibi, böyle basit bir olayda bile bu organizasyonun üzerinden hayatınızı yaşamak durumundasınız. Tabii sizin mafyanın kurallarına aykırı davranışınız büyüdükçe, gördüğünüz tepki daha da çok olacaktır. Burada ne var; dikkat ederseniz mafya örgütünün bizzat varlığı, insanlar üzerinde bir korku, bir endişe yaratıyor; sadece varlığı, siz belki onu tam somut olarak görmesiniz dahi. Peki mafya bununla ne demek istiyor? Mafyanın demek istediği şey şu: “Bir İtalyan devleti var, bir İtalyan toplumu var, bir de ayrıca mafya var.” Bu, meşru siyasal egemenliğe karşı karşıt bir egemenlik iddiasında, “Ben de bir siyasal oluşumum” diyor bir anda, “Bu egemenlik iddiama ve oluşumuma karşı çıkanlara da cebir, şiddet hareketlerini uygulamaktan çekinmem.” Yüzlerce insan öldürülmüştür; bunun içinde hâkimler, savcılar, polisler, politikacılar ve tüm kamu görevlilerinden birçok insan ve sivil insanlar da

vardır. Mafyaya giriş de özel törenlerdir. Öldürülen hâkim Falcone şunu anlatıyordu: “Mafyaya girmek, âdeta bir dine girmek gibidir. Adeta bütün hayatınızı oraya vakfediyorsunuz.” Bu özel giriş töreninde, bir azizenin resmi avuçta yakılır ve kan damlatılır, bu da Katolik inancının bir yansımasıdır. Kendine özgü normları vardır, meşhur “Omerte Yasası” dediğimiz, “Susma Yasası” anlamına gelen bir yasa var. Bu susma yasası, herkesin zannettiği gibi, örgütün işlediği suçları ihbar etmek değildir; susma yasası, meşru devletle her türlü işbirliğini reddeden bir anlamda anlaşılır, “Sen mafyanın üyesisin, devletle herhangi bir işbirliği yapmamalısın; sadece mafyanın çıkarları ve faaliyetleri gereği bir ilişki kurabilirsin, onun dışında bir ilişki kurmamalısın” anlamına gelir. İşte mafya böyle bir organizasyon ve dediğim gibi, örgütün bizzat varlığı bir korkutuculuk yaratıyor; yani örgütün özel bir şey söylemesine gerek yok, siz onu zaten hissediyorsunuz.

İtalyan kanun koyucu bakmış ki, bizim Türk Ceza Kanununun 313. maddesindeki gibi, “çete kurmak suçu” dediğimiz çete suçu İtalyan Ceza Kanununda vardı; ama bu, mafyayı tam olarak karşılamıyordu. Çünkü mafyaya özgü yöntemler ve davranış biçimleri var; çete suçluluğunda ise, İtalya’da diğer çete suçlularında bu tür yöntemler ve davranış biçimleri yoktu, onlar bildiğimiz gibi çetelerdi. O yüzden bunun yeterli olmadığı anlaşılınca, bu yeni maddeyi yaptı ve burada tam anlamıyla “mafya” tanımlandı. Bu anlamdaki bir tanım, dünyanın başka hiçbir ülkesinde yok. Hatta Avrupa ülkelerinde de organize suçlulukla işbirliği yapılmaya başlandığı andan itibaren onlar da bir tanım çabasına gitmişler, onlar da demişler ki, “Acaba biz, İtalya’daki mafya maddesini alsak olur mu?” Sonra “Bizde de organize suçluluk var, ama oradaki gibi bir mafya yok. O halde biz, kendi ülkemizdeki duruma göre bir tanım getirelim, kanun yapalım” demişler. Nitekim bu anlamda İsviçre’de, Avusturya’da örgütlü suçluluk farklı tanımlanmıştır. Bizde ise bu tartışma hiç yapılmadan, bu

paragraf aynen ithal edilmiştir ve buna biraz da başka ifadeler eklenmiştir. Dünyada şimdi iki yerde bu paragraf var; biri İtalya’da, biri bizde.

Aslında Türkiye’de organize suçluluk ile ilgili sadece 313. madde yoktur; biliyoruz ki, Kaçakçılık Kanununda, uyuşturucu maddelerde, kara para aklanmasında ve diğer bir çok yerde teşekkül hali vardır, ve bir ağırlatıcı neden olarak bulunmuştur. Mesela Terörle Mücadele Kanunu’nda “Terör Örgütü” suçu vardır. Bizim kanun koyucumuz Türkiye’deki durumun fotoğrafını tam çekmeden, “Bizde de bir suçluluk var, bizim de bir şey yapmamız lazım, o halde bunu alıp Türkiye’de uygulayalım.”

Kanunun maddesini size okumuyorum; fakat bu belirsizlikleri ifade etmek için şunu söylüyorum: Kanunun çıkar amaçlı suç örgütünü tanımlayan 1. maddesi bir cümleden ibaret ve bu tek cümlede ondört kez “ve” ve “veya” lafı geçmektedir. Bu belirsiz ifadelerle o kadar karışık bir durum ortaya çıkmaktadır ki, acaba bu ne tür bir örgütü tanımlıyor, bu örgütte gerçekten cebir ve şiddet kullanması zorunlu mu, değil mi, anlaşılmıyor. Böyle bir belirsizliğin sonucu ve sakıncaları nedir? Birincisi, sadece organize suçluluk ile değil, her türlü suçlulukla başarıyla mücadele edebilmek için, bunun mutlaka hukuk devleti ilkesine uygun biçimde verilmesi lazım. Suçlulukla ilgili bu şekilde mücadele edilmediğinde daha sonra hep başarısızlık ortaya çıkar; ama hukuki çerçevede verilen mücadele toplumun desteğini de alır ve mutlaka başarıyla sonuçlanıyor. Biz, böyle belirsiz bir madde yaparsak, birinci sakıncası şu: Kanunilik ilkesi var; kanunilik ilkesi, suçların ve cezaların kanunda konulmasını, fakat bunların da açık, seçik ve net olmasını gerektirir, buna “belirlilik ilkesi” diyoruz. Bunun nedeni şudur: Vatandaş, bir davranışı yaparken neyin suç olup, neyin olmadığını bilebilmelidir. İkincisi, uygulayıcı da, maddenin kapsamına girecek şeyleri tam olarak bilebilmelidir ki, somut durumda uygulanıp, uygulanamayacağını saptayabilsin. Demek ki bizim 1. madde ile ilgili ilk sorunumuz burada. Bunun doğurduğu sorunları birazdan anlatacağım.

4422 sayılı Kanun, sadece bir suç örgütü tanımı değil, aynı zamanda özel birtakım soruşturma yöntemleri getiriyor. Bunların arasında, “gizli soruşturmacı” dediğimiz gizli ajan, gizli izleme, telefon dinleme, kayıt ve verilerin incelenmesi gibi özel birtakım soruşturma usulleri yer almaktadır. Bu tür soruşturma usulleri yalnız Türkiye’de değil, dünyanın birçok ülkesinde getirilmiştir. Nedeni şudur: Öyle uyuşturucu madde örgütleri, öyle örgütler vardır ki, bunlar öyle tedbirler almaktadır ki, bu tür suçluluğu kovuştururken delil toplamakta zorluklar çekilmektedir; çünkü bu tür örgütler, bir kamufraj yöntemi uygulayarak içlerine sızılmasını engellemektedir, bilgi toplamanıza mani olmaktadır. Dolayısıyla Batıdaki ülkelerde de düşünmüşler, “Birtakım özel yöntemler getirerek, toplum için, demokrasi için, kamu düzeni için çok ağır ve ciddi tehlike yaratan örgütlere karşı, ama sadece böyle örgütler için bu tür soruşturma yöntemlerini uygulayalım.”

Gizli izleme diyorum; bu şu demektir: Bu kanuna göre, bu kanunda yeralan suçlardan birini işleme kuşkusu altındaki bir insanın bütün hayatı, gece ve gündüz, özel ve kamusal bütün hayatı izlenebilir. Biz, bu yetkiyi niye veriyoruz; çok tehlikeli sayılabilecek suç örgütleri için. Bu suç örgütleri, dediğim gibi, demokrasi, hukuk düzeni ve toplum düzenini değiştirebilecek, etkileyebilecek ölçüde tehlikeli olduğu için, toplum ve bireyi korumak için. Ancak buradaki sorunumuz şu: Eğer biz bu yetkiyi sağlam kurallara bağlamazsak, belirli, hangi durumlarda uygulayacağı açık, seçik belirli olmazsa, şöyle bir sakınca ortaya çıkabilir: Bu tür koşulları belirsiz yetkiler, kişinin özel hayatına gereksiz müdahaleler yapılarak tedbirlerin kötüye kullanma sorunu ortaya çıkar, burada da ciddi biçimde temel hakların ihlali ile karşılaşabiliriz.

Özellikle bizim ülkemizde bilindiği gibi yargıçlar, müdafiler, avukatlar, herkes yargı bağımsızlığından şikayetçi, bazıları siyasal iktidarın yetkilerini kötüye kullanmasından şikayetçidir. Ben de diyorum ki, eğer bizim böyle sorunlarımız varsa; bizim siyasal iktidarlarımızın,

Parlamentomuzun, demokrasimizin işleyişinde ciddi sorunlar varsa, böyle belirsiz kanunlardaki bu büyük yetkileri bu şekilde bir yapıya vermek herkes bakımından birçok sakınca doğurur. Demek ki bu tür belirsizliklerle dolu kanunların birinci sakıncası, temel haklar bakımından; çünkü kötüye kullanmaya imkân veriyor. İkinci sakıncası ise şudur: Bizzat organize suçluluk ile ilgili mücadeleyi engellemektedir; çünkü organize suçluluk ile mücadele için özel birimler kuruluyor “Devlet Güvenlik Mahkemeleri sadece o suçları yargılamak üzere görevli” diyorsunuz. Ama siz belirsiz bir tanım yaparsanız, organize olsun, olmasın, üç kişinin bir araya geldiği her suç öyle sayarsanız, her suç Devlet Güvenlik Mahkemelerine gider, Devlet Güvenlik Mahkemesi işi başından aşar ve “organize suçlulukla mücadele edeyim” derken, edemezsiniz.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi: Mafya İtalya’da uyuşturucu tekelleri Kolombiya’da yüzlerce insanı öldürebiliyor, iktidarları değiştirebiliyor. Rus mafyası, âdeta devlet içinde devlet konumuna geliyor ve yüzlerce insanı acımasızca öldürebiliyor. Bu kanunlar, bu tür tehlikeli boyutlara varabilen örgütler için geçerli. Ancak bizim kanunumuz belirsiz olduğu için, bakın bizdeki ilk kararlardan biri, nasıl bir örgüt bulunup mahkum edilmiştir; Yargıtay kararını okuyorum: “Oluş ve dosya içeriğine göre Cevriye Bayrak’ın, para karşılığı cinsel ilişki teklifiyle evine çağırdığı erkeklerin soyunmasını sağladıktan sonra diğer sanıklar, dost hayatı yaşadığı İlyas ile Ali Kemal olaylara karışıp, bu şahısların fotoğraflarını çekip tehdit ederek senet imzalattıkları biçimindeki davranışları, 4422 sayılı Kanuna girer” diyor. Bu tür olayların bu kadar tehlikeyle, mafyayla ne ilgisi var? Ama kanunumuz belirsiz olduğu için, Türk Ceza Kanununun 313. maddesine göre suç olan basit olay da DGM’lik suç olmuş, söylemek istediğim sakınca budur.

Diğer bir sorun, teknik olarak ortaya çıkan başka bir sorun; Ceza Kanunumuzdaki suçta iştirak kurallarıyla örgüt birbirine karışmıştır.

Şimdi kişi kişi, somut bir suç işlemek için bir araya gelse, bu bildiğimiz iştirak çerçevesinde değerlendirilebilirdi; ama kanun çok belirsiz olduğu için, şimdi hepsi buraya giriyor, artık Türkiye’de bütün yargılamaların Devlet Güvenlik Mahkemesine gitmesi gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Halbuki Devlet Güvenlik Mahkemeleri’nin kuruluş amacı şuydu: “Bunlar, devlete karşı işlenen suçları yargılasınlar, yargılamalar hızlı sürsün, bunlar uzmanlık mahkemesi olsun.” Şimdi Devlet Güvenlik Mahkemeleri’nde yargılamalar çok uzun sürüyor, 3-4 ayda bir gün veriyor; yani tam amacı dışına çıkıyor. Biz, “organize suçlulukla mücadele edelim” derken, bambaşka sonuçlar ortaya çıkıyor.

Bizde şimdi kullanılan bir takım tabirler vardır; otopark mafyası, pazar mafyası, hastane mafyası vs. Tabii, burada da bir örgütlenme, organizasyon bulunmaktadır. Ama bunların toplumu, devleti tehdit edebilecek bir konumda olduğu söylenemez ki... Yani iki-üç adam şurada otopark için sizden para topluyorsa, belediye ilk önce otopark yaptırır, birincisi o sorunu ortadan kaldırır; ikincisi gelirsiniz, suç varsa yargılanmasını yaparsınız. Yani bunlar da önemli sorunlardır; ama bunlar bizim anladığımız anlamda mafya veya organize suçluluk değildir. O halde biz nerede hata yaptık; biz, bizim ülkemizdeki organize suçluluğun teşhisinde hata yaptık. Teşhis hatalı olursa, tedavi de hatalı olur.

Demin İtalyan mafyasını örnek verdim; bu örgüt, savcılarını, hâkimleri, polisi öldürüyor. Bizim Emniyet Genel Müdürlüğü’nün yaptığı çalışmalarda, Türkiye’de organize suç örgütlerinin yapılarını, unsurlarını çıkarmışlar. Bu unsurlarından bir tanesi şudur: “Bizdeki organize suç örgütleri, devlet güvenlik güçlerine karşı eylem yapmazlar, hatta devlete saygılıdırlar.” İtalyan mafyasından ne kadar farklı... İtalya’daki mafya, “Ben, kendim devletim” diyor; bizdekilerin çoğu ise devlete saygılı olduklarını söylüyorlar, yani âdeta bazı kamu güçleriyle bağlantılı halde olduklarını söylüyorlar ve devlete karşı hiçbir eylem yapmıyorlar. Ben, bazen espri olarak söylüyorum; “İtalya’da mafya devlete karşı devlettir,

alternatif devlettir; bizde içine girmiş, o halde biz önce Türkiye'deki anlamıyla, mafyayı özelleştirmeliyiz, ondan sonra onunla mücadele etmeliyiz” diye. Demek ki bizdeki fotoğraf farklıdır, bizim sorunumuz da farklıdır.

Dikkat ederseniz, bizde hep tartıştığımız şey, yolsuzluklar bağlamında, siyasal iktidarların ilişkide olduğu iddialarıdır. Türkiye’de denildiğine göre, “Basın, denetim görevini yapmamaktadır, basınla siyasal iktidarların ilişkileri vardır” veya yargının tam olarak bağımsız fonksiyon göremediği söylenmektedir, buralarda sorunlarımız bulunmaktadır. Parlamento içi denetim mekanizması işlememektedir, basın belirli bir ekonomik yapılanmadan dolayı tam olarak denetim görevini yerine getirememektedir. O halde bizim sorunumu, -yani bizdeki çete ve benzeri yanında otopark mafyası gibi oluşumlar- başka yerlerde olduğundan, bizim reformları yapacağımız yerler de başkadır. İtalya’da bildiği gibi, mafya olayları bu kadar büyüyünce, hem ceza hukuku tedbirleri getirilmiş, hem de siyasal rejim reforma tabi tutulmuştur. Bütün partiler yeniden kuruldu, bütün yapılar tekrar değiştirildi; yani sadece ceza hukuku tedbirleri ile yetinilmedi; siyasal tedbirler de alındı. Ama bunların ne kadar işe yaradığı halen tartışılmalıdır.

Bir-iki noktaya daha değineceğim: Demek ki biz, yasalarımızı yaparken, teşhisi iyi yapmalıyız. Teşhisi iyi yapmazsak, bu tür yasalarla “organize suçlulukla mücadele edeceğiz” derken, tam aksi sonuçlara varırız. Organize suçluluk ile mücadele, sadece polisin, yargının işi değildir; bu bütün toplum kesimlerince yürütülmelidir, bir toplumsal bilinç işidir. Eğer siz, organize suçluluk ile mücadele ederken bazı yetkilerin kötüye kullanıldığı izlenimi verirseniz, bazı insan hakları ihlalleri söz konusu olursa toplumun bazı kesimlerinde, “Bu yetkilerin devlet tarafından alındığı, aslında sadece organize suçluluk ile değil, siyasal muhaliflere karşı da kullanıldığı” diye endişeler doğabilir ve toplum desteğini çeker.

Acı bir şey söyleyeyim: Bu kanun o kadar yanlış formüle edildi ki, -dernek, parti üyesi olanlarınız vardır- o kadar yanlış anlamalara müsait ki; bir derneğin, bir partinin, bir şirketin genel kurulunda yönetim kurulunu ele geçirmek için yapılan biraz sertçe kulis faaliyetleri bile “çıkartma amaçlı suç örgütü” tanımına girebilir. Yani böyle olur demiyorum; ama bu tür yorumlamaya elverişli biçimde ifade edilmiştir. O yüzden biz, daha açık, seçik, net kanunlar yapabiliydik. Mesela 313. madde vardı, bazı konularda yeterli değildi. Şöyle bir madde olsaydı, ne olurdu: “Cebir, şiddet yöntemlerini benimseyerek ekonomik kazanç sağlamak amacıyla suç örgütü kuranlara şu kadar ceza verilir” Amacın ekonomik kazanç, yöntemin ise cebir-şiddet olduğu açık seçik ve net bir şekilde ifade edildiğinde, hem yargının, hem polisin işi kolaylaşır, hem kanunun kötüye kullanılması imkanı ortadan kalkar, hem de toplumsal destek sağlanır. Demek ki bu tür kanunlarda alan çok genişletildiğinde, mücadele de etkisizleştirilmektedir. Bir de başka tür kanunlarımız vardır; yine Organize Suçluluk ile Mücadele Kanunu, Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun’u örnek vereceğim. Ümit Bey’i de anmış oluyoruz bu şekilde.

Bildiğiniz gibi karapara, bir suçtan elde edilen gelirlerin meşru piyasalara sokulması faaliyetidir; yani bir suç işlenmiş, bundan bir para doğmuştur, belki de 10-20 dolarlık uyuşturucudan doğan milyonlarca dolarlık para, taşınamayacak, kullanılamayacaktır. Bu izlerin silinip para meşru bir kazanç gibi gösterilmek ve bir takım hareketlere tabi tutularak yasal sisteme sokulmak durumundadır. Bu anlamda da organize suçluluğun en önemli faaliyetlerinden biri karapara aklamadır. Biz bu kanunu, 1995 yılında, biraz da uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüğümüz gereği çıkardık ve uygulamaktayız.

Aslında kazanç getirici hemen her suçun karapara aklama suçuna konu olabilmesi gerekir. Bu dolandırıcılık da olabilir, gereken tek şey kazanç elde etmek ve onu aklamaktır. Ama bizim kanunumuzda bu suçlar

teker teker sayılmış; sadece belirli suçlardan elde edilen gelirler karaparanın aklanmasına konu olabiliyor. Mesela, şöyle suçlar sayılmıştır: Kanun koyucu yabancı bayrağa hakareten suçluluktan bile gelir doğabileceğini düşünmüş ve onu bile eklemiştir. Halbuki bu mümkün değildir. Yani yabancı bayrağa hakaretin karapara ile ne ilgisi vardır? Buna karşılık kazancın hukuka aykırı bir şekilde elde edildiği suç olan emniyeti suiistimal suçunu konmamıştır. İşte bizim kanunlarımızın yapılma aşamasında yeterli araştırma ve tartışma yapılmamasının sonucunda böyle durumlar ortaya çıkmaktadır. Burada da çıkar amaçlı suç örgütleri ile ilgili kanun çok geniş bir uygulama alanına sahiptir ve uygulanması imkansız hale gelmiştir. Karapara aklama kanunu ile bugüne kadar hemen hiç uygulanmamıştır, hakkında bir veya iki karar vardır. Araştırılan binlerce konuya karşılık bir veya iki karar var. Bir taraftan “Türkiye’de organize suçluluk çok, Türkiye karapara aklama cenneti” diyoruz, kanunumuz da var, uygulaması ise bulunmuyor. Demek ki, burada bir yanlışlık var. Bazen kanunların yapılış biçimi, kanunlar ya aşırı, gerersiz uygulanır, ya da aşırı uygulanmaz hale getirebilmektedir. Demek ki bizim burada bazı ciddi sorunlarımız bulunmaktadır.

Ben, burada konuşmamı bitirmek istiyorum, tartışmalara da vakit kalsın diye sadece belli noktalara değindim; kanunla ilgili teknik sorularınız olabilir, onları o tartışma bölümüne bırakıyorum.

Sözü Sayın Doç. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu’na veriyorum, o da bankacılık suçlarını ortaya koyacak.

Teşekkür ederim.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Sayın Başkan, değerli konuklar; Çanakkale Barosunun davetinden dolayı ben de kendimi çok mutlu hissettiğimi hemen ifade edeyim.

Uzunca bir dönemden beri Türkiye, karapara, ekonomik suçlar, bankacılık suçları, örgütlü suçlar konusunda yoğun bir tartışma içerisinde.

Biraz denk geldi; son yıllarda yaptığımız çalışmalarla da Türkiye'nin aktüelitesi bir ölçüde örtüştü. Biraz sonra neden ekonomik suçlar ve bankacılık suçları üzerinde çalışma yaptığımızı açıklayacağım. Ancak Türkiye'de artık bu işlerin bir adının konulması, gerçekten kavramların yerli yerini bulması, kanunlar hazırlanırken hangi özenin gösterilmesi gerektiği yönündeki bilim adamlarının eleştirileri, bu tartışmaların artık Türkiye'de yapılması zamanıdır, hatta geçiyor.

Bir şeyin altını çizelim; Adem beyin söylediği şu söze aynen iştirak ediyorum: Ceza hukuku bakımından, iştirak halinde işlenen suçlarla örgütlü suçlar aynı anlama gelmemektedir. İştirak halinde işlenen suçlarla örgütlü suçların birbirine yakın olan noktaları olduğu gibi, farklı olan hususlar da vardır. Eğer birlikte işlenen her suç, örgütlü suç olsaydı, Türk Ceza Kanunundaki iştirake ilişkin düzenlemelere ihtiyaç da kalmazdı. İştirak halinde işlenen suçlarda da failer bakımından kuşkusuz bir dayanışma, bir planlama, hatta bir devamlılık da olabilir. Ancak altını çizerek söylüyoruz ve diyoruz ki, örgütlü suçlarda bu işbirliği daha yoğundur, bu işbirliğinde bir devamlılık vardır; artı örgüt mensupları arasında, örgütün talimatlarına uyulmaması söz konusu olduğunda bir yaptırım sistemi mevcuttur. Bu özellikleri arayacağız, daha sonra hazırlık soruşturmasında kuşkusuz savcı, son soruşturmada yargıç, bu özeni göstererek ayrımlarını yapacaktır. Bunu yapmazsak, temel hak ve özgürlükler konusunda ciddi sıkıntılar olur. Hatta, bir adım daha ileri giderek şunu söylüyorum: İştirak halinde işlenen suçlar, teşekkül halinde işlenen suçlar, artı örgütlü suçları da kendi içinde birtakım özelliklerini ortaya koyarak ayrıştırabiliriz. Gerçekten de ceza hukuku perspektifinden konunun bu yönüyle de hakkını verelim ki, ekonomik suçlarla ilgili gelişmeleri de daha iyi kavrayalım. Son zamanlarda, bankacılar devlet güvenlik mahkemelerinde yargılanıyorlar, gidiyorlar, geliyorlar, bir şeyler oluyor Türkiye'de ve hukukçuların ilk defa karşılaştığı durumlar bunlar. Daha önce de çok sayıda bankacılık suçu işlenmekteydi, bir bakıyorsunuz

şu anda davalar devlet güvenlik mahkemelerinde, devlet güvenlik mahkemeleri olsun mu, olmasın mı, o ayrı bir tartışma konusu; ama kamuoyu da, hukukçular da bu meseleyi böyle dikkatle izlemekte.

Biz ceza hukukçuları, ekonomi bilimine, ekonomik kavramlara avukat arkadaşlarımız biraz daha yakın olabilirler, doğal olarak biraz uzağız. Bu, çok da normal bir şeydir; hepimiz farklı disiplinlerden geliyoruz. Ancak günlük hayatta da sürekli kullandığımız bazı cümleler var; ekonomik suçluluk, ekonomik suçlar. Eğer böyle bir kategori varsa, bu kategorinin ceza hukuku bakımından ne anlama geldiğini de ortaya koymamız gerekir. Hocalarımız, iktisat fakültesinden birinci sınıfta derse geldiklerinde bize dediler ki, “Ekonomide temel kural, öğreteceğimiz şey; kaynakların sınırlı ihtiyaçların, sınırsız oluşudur. Bunun bir sisteme bağlanması, bu sistemle de ülkenin ekonomisinin idare edilmesi kaçınılmazdır. “Bu idare edilme biçiminde hepimizin bildiği üretim, tüketim, bölüşüm, değişim gibi ekonomik ilişkiler var. İşte ceza hukuklarının ekonomik suçlara ilişkin yapması gereken tartışma, bu kavramlardan hareketle olmalıdır.

Öncelikle belirtmeliyiz ki, bu tartışma dünyada beyaz yaka suçluluğu üzerine başlamış. Kimse şu andaki kılığımızdan, kıyafetimizden alınmasın; ama 1929 yılında Amerika Birleşik Devletlerindeki o müthiş ekonomik krizde, adamın biri çıkmış, “Beyler, siz toplumun alt tabakasıyla ilgileniyorsunuz, toplumun alt tabakasını bırakın; asıl suçluluk, bu iyi giyimli, kravatlı, akıllı, toplumsal prestiji, saygınlığı olan insanların ekonomik olarak işledikleri suça bakın” demiş, işte ekonomik suçlara ilişkin tartışmanın hareket noktası bu, kavramsal olarak böyle çıkmış. Doktriner tarafı bir tarafa bırakıyorum, onlarla sizi zaten yormak da istemem; ama bu tespit, beyaz yakalılar, Kıta Avrupa’sında da tartışmaya neden olmuş ve karşı bir görüş olarak denilmiş ki, “Bu yaklaşım, ekonomik suçları kavramsal olarak açıklayamaz; olsa olsa bunlar toplumu motive edici sloganlardır, bu

meselenin içini doldurmaz. Bu bir teknik meseledir, bu teknik meseleyi çözmek için de uzmanlarınız olmalıdır, ekonomi konularını bilen uzmanlarınız olmalı.” Bir adım daha ileriye gidildiğinde, denilmiştir ki, “Ülkelerde bir ekonomik sistem vardır, bu sistemin bir bütünlüğü vardır, bu bütünlüğe yönelik eylemler dar anlamda ekonomik suçtur.” Eğer bankacılık alanında, sermaye piyasası alanında, ihracatla, ithalatla, vergiyle, gümrükle ilgili birtakım, ülkenin ekonomik sistemini ayakta tutan düzenlemeler var ise, bunlara yönelik eylemler ekonomik suçlardır” denilmiştir. Ben de özetle söyleyeyim, bu son söylenenlere iştirak ediyorum. Ekonomik suçlara bu şekilde kategorik olarak bakınca, buna bağlamamız gereken acaba ceza hukuku bakımından bazı sonuçlar var mıdır; bu da tartışma konusu olmuştur.

Ayrıntıya girmeden daha aktüel olan bir sonuç üzerinde durmalıyım.

Son zamanlarda âdeta slogan haline gelen; fakat gelişmelerle tekzip edilen bir durum var, o da şudur: “Ekonomik suçta ekonomik ceza.” Bu, bir yönüyle doğrudur, bir yönüyle eksiktir. Korunan hukuksal yararı dikkate aldığınızda, bazı eylemler bakımından ekonomik eylemlere ekonomik cezalar vermek doğru olabilir; ama demin Adem beyin söylediği ve karaparayı aklama eylemlerini de ekonomik suç olarak gördüğünüzde, artık bunlara ilişkin para cezası öngörülerini herhalde isabetli olmaz.

Bu genel girişten sonra, -aman ders verir gibi olmasın sakın, ama başka türlü de konuyu aktarma şansımız yok; çünkü dediğim gibi ceza hukukçularının da yeni tartıştığı konular bunlar- bankacılık alanına gelmemiz gerekiyor. Bankalar, aslında ekonomik yaşamdaki en önemli enstrümanlardan bir tanesi. Bir ülkedeki bankacılık sisteminin kalitesi, o ülkedeki ekonomik sistemin kalitesiyle neredeyse örtüşür. Bankalara o kadar önemli yetkiler verirsiniz ki, halktan para toplar ve bu parayı da kredi olarak dağıtır, bu çok önemli iki işlemdir. Paranın olduğu yerde de,

suçların işlenmesi ihtimali prensip olarak artar; çünkü öyle bir para ki bu, hepimizin parası ve yüksek miktarda bir para. İşte bu sahada işlenebilecek suçları sınıflandırmak konunun daha iyi anlaşılması için yararlı olacaktır.

Teorik olarak bankacılık suçlarını şu ayrımlara tabi tutuyorum, alt ayrımları üzerinde durmuyorum: Birincisi, rahmetli Hocamız Prof. Dr. Sahir Erman'ın hep altını çizerek söylediği, dar anlamda bankacılık suçlarıdır. Dar anlamda bankacılık suçlarının özelliği, bir suçun işlenebilmesi için mutlaka ortada banka tüzelkişiliğinin olması gerekir; eğer ortada banka tüzelkişiliği yoksa, o suçun işlenebilmesi mümkün değildir. Mesela mevduatın geri verilmemesi, çıkarılması; izin aşamasında, kuruluş aşamasındaki faaliyetlerde birtakım suçlar olabilir ve bunlar, mutlaka banka tüzelkişiliğini gerektirir. Diğer taraftan şöyle bir ayırım yapabiliriz: Bankaya yönelik suçlar. Bu suçlar, banka haricindeki kişiler tarafından işlenebileceği gibi, banka çalışanları tarafından da işlenebilir ya da hem dışarıdaki, hem içeridekilerin iştirak halinde işleyebilmeleri mümkündür. Bunlar bankaya yönelik olabilir; bir de bankadan banka haricindeki kişilere yönelik olarak suçlar işlenebilir ve burada da yine iştirak kuralları tabii ki her halükarda geçerlidir. Bu grup içerisinde bir üçüncü kategori yaratabiliriz; bankanın sadece araç olarak kullanıldığı suçlar var. Demin Adem beyin kısmen değindiği ve arkadaşımız Ümit Kocasakal'ın tez konusu olan karaparanın aklanması eylemleri böyledir; yani banka çalışanları fail değildir, banka mağdur da değildir, fakat suçta araç olarak kullanılmıştır ya da sahte birtakım evraklar düzenleyerek banka haricindekileri zarara uğratabilirsiniz, bankayı vasıta kılarak.

Bu kategorilerin içerisinde daha da önemli olanı; madem kredi vermek çok önemli bir faaliyet ise, -ki, Türkiye'de son zamanlardaki en önemli tartışma konusu bunlar- kredileri de iki grup altında toplayabiliriz; bunlar, kredi düzenine ilişkin olan eylemler. Bu eylemler, daha ziyade

kanun koyucunun “Şu şu şu davranışlara dikkat et, disiplinli davran; aksi halde bankanın bu konuda kâr ya da zarar etmesini gözetmeksizin eylemleri yaptırım altına alırım. Örneğin: Bir kişiye verebileceğin kredi sözgelimi 10 lira ise, 11 lira verme, bankanın yönetim kurulu üyesine kredi açma, kredi açtığın zaman karşılığını ayır.” Bunlar düzeni koruyucu hükümlerdir. Bir de güven ihlaline dayalı kredi suçları vardır ki, bu suçlar benim tasnifim içerisinde kredi dolandırıcılığı ve bugünkü yeni yasanın deyimiyle zimmet ya da inancı kötüye kullanma suçlarıdır.

Bu kategoriler içerisinde biliyorsunuz 3182 sayılı bir Bankalar Kanunumuz vardı. Dünkü toplantıda da aynı şeyi söyledim; -İstanbul Üniversitesinde dün böyle bir panelimiz vardı- Adem beyin ısrarla söylediği, kanunların hazırlanmasındaki özensizlik, bu konuda beni kişisel olarak doğrudan mağdur etti; şöyle ki: 3182 sayılı Kanunla tez çalışmama başladım, tezi vereceğim sırada kanun değişti, fevkalade moralim bozuldu, 4389 sayılı Bankalar Kanunu yürürlüğe girdi. “Ne yapalım, bir sene daha kaybedelim” dedik, oturup tam onu çalışıp düzeltirken, aradan 4 ay geçti, nasıl bir özenli çalışmaysa, 4 ay sonra yeniden değişiklikler; artık ne yapacağımızı şaşırırken, 4672 sayılı Kanunla bir daha değişiklik... Geçen gün bir yönetmelik çıkardılar, bilmem kaç tarihli, kanun gibi bir yönetmelik ve bir hafta önce tesadüfen Resmi Gazeteye bakıyorum, yönetmeliği değiştiren yönetmelik. Böyle çok özenli, dikkatli çalışıyoruz.

Kanunu açıp bakın, 3 senedir okuyorum bu kanunları, çok samimi söylüyorum, aradığım yeri bulamıyorum hâlâ; nerede ne var, hangisi nerede, onu da bulamıyorum. Bu Kanun, demin söylediğim çerçevede 3182 sayılı Kanundaki bazı eylemleri suç olmaktan çıkarttı, bunları idari ceza hukuku alanına soktu; -idari para yaptırımını gerektiren eylemler- bir kısmını da yeni suç tipleri ya da mevcut olan suç tiplerini ağırlaştırdı. Bunlardan en önemlisi de zimmet suçu; Türk Ceza Kanununun 202. maddesindeki zimmet suçunu Bankalar Kanununa bir ölçüde aynen aldı.

Açık söyleyeyim; doktora çalışmalarımızın bir kısmını Almanya’da yaptık, oradaki çalışmamız idari suçlarla ilgiliydi. O çalışmayı 93 yılında bitirmiştik; bittikten sonra da ilgili yerlere de gönderdik, “belki okunur diye. Şu hususları tespit etmişim: İdari suçlarla ilgili Türkiye’de müthiş bir systemsizlik var, başka bir deyişle temel ilkeler, henüz ortaya konulmamış. Elimizden geldiği kadar bir şeyler yazdık, çizdik, 300-500 tane eseri dağıttık, çok duyarlı bir kamuoyu; sadece Anayasa Mahkemesinden bir üye hanım teşekkür için aradı, ülkemizde bilim adamlarını teşvik eden olağanüstü bir ortam var.

İdari suçlarla ilgili de yeni düzenlemede ne yapacağımızı çok bilemiyoruz. Şimdi soruyorum, “Kredi limitini kasten aşanla dikkatsizlik, tedbirsizlik sonucu aşan fail bakımından yaptırımda bir farklılık olacak mı?” düşünmemiş bile. Neden; çünkü idari ceza hukuku kapsamındaki eylemlere ilişkin bir sistem yok. Hazırlık çalışmalarının iyi yapılmadığına ilişkin başka bir örnek verelim. TCK 202’yi aldılar, zimmetle ilgili eylemler, burada yine aynı özensizlikten dolayı kamu bankalarıyla özel bankalar bakımından fark yaratıldı, ama farkında değiller. Yeni bir düzenleme getirdiler, Türk Ceza Kanununun 202 son maddesi; kamu bankalarında cezanın arttırılacağına ilişkin hükmü gözardı ettiklerinden şimdi kamu bankalarıyla özel bankalar bakımından yine zimmet suçları bakımından farklı hükümler uygulanacak.

Ülkemizde hukukçulara yabancı gelen, kamuoyunca da neredeyse ilk kez duyulan bizim de son zamanlarda tartıştığımız konular var, onları da birkaç başlık altında da belirterek konuşmamı bitireceğim: Back to back krediler Off-shore bankacılığı, **fiducuary** işlemler...

Değerli konuklar; gelmek istediğim nokta şudur: Biz, eksikimizden hiçbir zaman rahatsız olmayalım. Ben, ceza hukukuyla ilgileniyorum; siz bana gelip de, “Gümrükle ilgili bir mesele var, nedir” deseniz, belki size cevap veremem. Açıp bakarsınız, gerekirse konuyu iyi bilen birine teknik olarak danışsınız, bu çok normaldir. Hâkim, savcılarımız bakımından da

mesele böyledir. Teftiş raporu gelecek, son cümlesi, iddianame olacak - hep de bu cümleyi kullanıyorum, mecbur kalıyorum, çalışkan savcılarımızı ve hâkimleri tenzih ederim, ama- gerçek durum budur. Zaten Türkiye'deki hazırlık soruşturmalarının cılız olduğu nereden belli; iddianamelerle kararlar arasındaki orandan. Konumuzla ilgili daha açık söyleyecek olursam, ekonomik bir suç. Teftiş Kurulu yazmış; bilanço tahlilleri, sahte evraklar, kredileri v.s. Savcı şöyle bir bakmış, -ne yapsın, yüzlerce dosya, konuyu da iyi bilmiyor- son cümle iddianame. Önünde 40 tane klasör bulan hakim, “Dün yağma, adam öldürme, ırza geçme suçlarına baktım, bugün sermaye piyasası, hay Allah bu sorunu nasıl çözümleneceğiz. En iyisi bilirkişiye göndermek. Türkiye'deki bilirkişilik faaliyetlerini -ben de bilirkişilik yaptığım için söylüyorum- eleştiriyorum, hiç doğru bulmuyorum. Daha sonra hâkimle savcının pasif bir konuma itildiği, -böyle bir terimi kullanmak istemem, ama- âdetâ devre dışı bırakılmaya yönelik bir sistem, ne kadar tehlikeli bir sistem... Daha sonra aldık biz bu davaları, yıllardır uyuşturucu madde, terör suçlarıyla ilgilenen değerli hâkimlerimizin, savcılarımızın önüne koyduk; back to back kredileri, fiducary işlemleri, kredileri ve saire...

Gerçekten söylüyorum, yine çalışkan insanlar. Ne yapsınlar şimdi, önlerine böyle bir konu geldi; birden ne oldu da Türkiye'de bunlar örgütlü suçlar oldu? Çok açık söyleyeyim size: Siyasetle hukuku karıştırmamak mecburiyetindeyiz. Bizim kuşağımız bu işleri çok sıcak yaşamıştır. Ben, gözümü açtım, ailemizde dediler ki “İhtilalden bir hafta sonra doğdun.” Sonra dinlemeye başladık, Yassıada Mahkemeleri ondan sonra 71 oldu, genç çocuklar idam ediliyor, 80'de bir şeyler oluyor. Demin bir avukat meslektaşımızla da onu konuştum yemekte; hukuksuzluğa karşı prensiplerden hareket edeceğiz. Bizim için rahmetli Adnan Menderes, Deniz Gezmiş, Ahmet, Mehmet önemli değil, bizim için hukuk önemli. Her işte böyle tartışmalar yapıyoruz; prensiplerden hareket etmediğimiz zaman, “hortumcu adam, kötü adam” bilmem ne... Doğru yerde, doğru

biçimde yargılsın; yani devlet güvenlik mahkemeleri, birinci sınıf mahkemeler mi? Bu konudaki politik tartışmayı bir tarafa bırakıyorum, amacımız o değil; ama insanlar doğru yerde yargılanmalı. Suçun işlendiği yeri bildiğiniz halde, niye Ankara’da soruşturma yapıyorsunuz? Bu tür hukuka aykırılıklarla belki de olası suçluları daha da rahatlatıyorsunuz.

Şunu söylemek istiyorum: Ekonomik suçlarda mutlaka ihtisas mahkemelerini kurmalıyız. Buradaki polisimiz, savcımız, yargıçlarımız, âdeta bir mali müşavir, bir hesap uzmanı seviyesinde birikim kazanmalı ve bu eylemleri orada yargılamalıyız. Böyle olursa, neticeleri de düzgün olur. Siz, özensiz iddianameler hazırlarsanız, özensiz iddianamelerin kamuoyu bakımından olumsuz sonuçları doğar. Neden; adamla ilgili 5 bin yıl istiyorsun. Biz hukukçular biliyoruz ki, -tamam sayılı gün geçer falan ama, yani kaç nesil bunları dinleyeceğiz artık, bilmiyorum- bunun bir üst sınırı var, 36 yıl, bunu biliyoruz. Sonra Türk Ceza Kanununda “müteselsil suç” diye bir hüküm var, yani bunu dikkate almak herhalde olaya göre doğru olur. Ama daha sonra kamuoyuna bunu nasıl izah ederiz; 5 bin yıllık istediğiniz bir adam beraat etmiş, kamu vicdanı da rahatsız oluyor. Yani söylemek istediğim şey; hazırlık soruşturmalarında da bu özeni göstermek durumundayız.

Bir eleştirim daha var, onu da söyleyerek konuşmamı bitireceğim, o da şu: Soruşturmalar yapıyoruz. Neden hukuka slogan katıyoruz? “Bufallo” “Beyaz Enerji” Allah Allah... Ne olacak şimdi; yani bu kadar güzel isim verdin de ne oluyor? Görülmekte olan dava olduğu için, hadi kavramları farklı kullanayım; “çok tehlikeli bir örgüt” diyorsun, bunu açıkça söylüyorsun, büyük bir operasyon yapıyorsun ve adam dışarıda. Sen niye bunu söylüyorsun, İçişleri Bakanı da olmak sana bu hakkı vermez; “Soruşturma yapıyorum” bitti, gitti.

Sayın Heyet, hepimiz hukuka muhtaç olabiliriz, hepimiz Allah korusun, sanık durumuna düşebiliriz. Bizim vazifemiz, insan haklarına dayalı, demokratik bir toplumda bu hakların düzgün, adam gibi

kullanabildiği bir Türkiye yaratmak olmalıdır. Eğer biz bunları yaratmazsak, hep birlikte üzülürüz. Bizim bu söylediğimizden kimse, lehine ya da aleyhine konumu itibariyle bir sonuç çıkartmasın, çıkartmaması da gerekir. Biz şimdi burada kendi açımızdan olması gerekeni ifade etmeye çalışıyoruz. O nedenle son sözüm; hukuk, hukuk, hukuk.

Teşekkürler.

(15 dakika ara verildi)

İKİNCİ OTURUM

---0---

PANEL YÖNETİCİSİ- Şimdi soru-cevap bölümüne geçiyoruz. Şöyle bir sistem uygulayacağız: Soruların tümünü alarak değil de, bana veya meslektaşına sorduğunuz soruları, konusuna göre ayrı ayrı cevaplandıracağız. Soruyu soran arkadaş kendini takdim ederse, bant çözümlerinde kolaylık olur. Sorularımızı mümkün olduğu kadar somut ve kısa tutarsak, mümkün olduğu kadar katılımı arttırabiliriz kanısındayım.

Şimdi sorularınızı bekliyoruz.

Buyurun.

Av. HASAN SİPAHİ- Biraz evvel karapara konusunu gündeme getirdiniz. Türkiye’de karaparanın aklanmasında, yasa gereği kapatılan “casino” dediğimiz kuruluşlar olsun, off-shore bankacılığı ve sırdaş hesabın bir rolü var mıdır? İkincisi, döviz getirisi bakımından bu casino’ların yeni baştan ele alınıp tekrar devreye sokulması sizce faydalı mıdır? Çünkü yakın komşularımızda; gerek Rusya, gerek İsrail’den

kumar oynamak gayesiyle yakın zamana kadar ülkemize gelen ve şimdi kapanınca -Türkler de dahil- Bulgaristan ve Romanya'ya giden gruplar var. Bunların tekrar Türkiye'ye çekilmesinde fayda mülhaza ediyor musunuz?

PANEL YÖNETİCİSİ- Off-shore ile ilgili olarak önce Fatih bey açıklama yapsın, sonra ben de bir şeyler söyleyeceğim.

Buyurun Fatih bey.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Off-shore ile ilgili kamuoyunda şöyle bir izlenim oluşmaya başladı: "Off-shore bankacılığı, kötü bir bankacılık" ve bir ölçüde de yolsuzluğun kaynaklarından biri gibi algılanmaya başladı. Öncelikle bu yanlış düzeltilim; off-shore bankacılığı, meşru zeminlerde yapılan bir bankacılık faaliyetidir. Farkı şudur: Daha serbest bölgelerde, daha liberal bir rejim, bazı muafiyetler, özellikle de vergi muafiyeti açısından dünyada da uygulaması olan bir bankacılık türüdür. Elinizdeki bıçağı meyve soymak için de kullanabilirsiniz, insanı öldürmek için de kullanabilirsiniz; bankayı da böyle düşünebilirsiniz. Şunu düzeltmek gerekir: "Off-shore şöyle şöyle, Türkiye'yi off-shore bankacılığıyla mağdur ettiler" gibi...

Ülkemizde off-shore bakımından neler oldu, biraz bunun üzerinde durayım: Off-shore bankaların, özellikle Türkiye açısından Kıbrıs'ta faaliyet gösterdiklerini görüyoruz. Bu bankaların Türkiye'deki bazı bankalarla doğrudan hukuksal olarak bağlantısını tespit ediyoruz, bazen de fiili bağlantılarının olduğunu görüyoruz. Bu bağlantılarda da kâğıt üzerinde bir sıkıntı yok, sıkıntı şurada: Türkiye'de bankacılık faaliyetini yürütenlerin, bu faaliyetin dışında ve daha önemli olarak kabul ettikleri başka bir faaliyetleri var, kendi iş alanları; bankacılık tali nitelikte kalıyor. Bankacılık tali nitelikte bir faaliyet olarak kalınca, bankada toplanan paralar da asıl işin kredisi şeklinde karşımıza çıkıyor. Bu, Türkiye'deki bir çarpıklık ve banka dışında iş sahipleri, bu faaliyetlerini yürütürken

disiplinsiz davranmaya başlıyorlar. Devlet, kontrol altında tutmaya çalışıyor, diyor ki “Artık kredi limitlerin doldu, vermeyeceksin, iştiraklerine kredi kullandırtma.” Dışarıda bir off-shore bankası var; bu sefer vatandaşa faiz anlamında, getiri anlamında daha yüksek kazançlar öneriliyor ve vatandaş da buna razı oluyor; normal bir bankada 1 lira alan vatandaşımız, 1 + X’e razı oluyor. İki tarafın anlaştığı böyle bir ilişkide, - ceza hukuku bakımından bir tartışma olduğu için söylüyorum- ifade etmem gerekir ki, dolandırıcılık suçunun unsurları olmaz, meğer ki kişiler başka türlü yanılığa uğratılmamış olsun. Bu ihtimal her zaman olabilir. Ne yapıyorlar? Hakim gruplar, ya bankanın mevduatını off-shore bankasına yatırıyorlar, off-shore bankası üzerinden o hakim grubun iştiraklerine ve ortaklarına kredi açıyorlar ya da off-shore’a doğrudan doğruya para topluyor.

Bir bilgi daha vereyim: Off-shore bankasının bulunduğu yerde sizin mevduat toplama hakkınız yok, dışarıda toplayacaksınız, bu bir zorunluluk. Bu off-shore’de toplanan paralar, yine gruba, firmalarına, iştiraklerine kredi olarak gidiyor. Neden hep iştiraklere gidiyor; çünkü asıl işte tıkanma var. Asıl iş iyi gittiği zaman; sözgelimi gayrimenkul ticaretiyle uğraşıyorsanız, o sektörde işler iyi gittiğinde bu para geri dönüyor. O sektör çöktüğünde, demin konuşmamın başında da söyledim, Bankalar Kanununun öngördüğü disipline uygun davranma yükümlülüğü var, bu yükümlülük ihlal ediliyor. Bunların ceza hukuku bakımından tartışması hâlâ yapılıyor; bana göre, bunlar idari suçlar.

Beyefendi şunu sordu: “Off-shore bankacılığının bu karapara trafiği ve saire...” Buna ilişkin bir veri bende kişisel olarak yok, zaten Türkiye’deki mahkeme kararlarında da buna ilişkin bir veri yok, veri olmayınca da bir şey söyleme imkanını görmüyorum; ama ben, sadece off-shore bankacılığının işleme biçimine ilişkin bir bilgi veriyorum. “Var” desem, birisi çıkar, “nereden biliyorsun” der; “yok” desem, belki biri mevcut olduğunu söyleyebilir, onu bilmiyorum. Ama bildiğim şey; off-

shore bankacılığının, kıyı bankacılığının meşru bir faaliyet olduğu, bu faaliyetin daha liberal bir rejim içerdiği.

Teşekkür ederim.

PANEL YÖNETİCİSİ- Karapara aklama ve organize suçluluğun, genellikle ekonomik ve siyasal düzenin özgürlükçü alanlarını istismar ettiği doğrudur. Karapara aklama, sadece bu kıyı bankacılığının istismar edilmesi ya da şans oyunları casinolarında olmuyor. Karapara aklama, gayrimenkul alım-satımı, çeşitli para hareketleri, bankalar arasında olabilir bunlar veya kıymetli taşların alım-satımı gibi çok çeşitli yollarla olabilir. Biz, bütün bunları engellemek için kara paranın izlenmesine ilişkin olarak birtakım tedbirler getiriyoruz. Ne yapıyoruz; belli bir miktar parayı yatırınca, kimlik tespiti yükümlülüğü var, bu kimlik tespitinin dışında birtakım bildirim yükümlülükleri var.

Önemli olan, birtakım özgürlükleri kısıtlamak değil, denetim araçlarını ortaya koymaktır. Biz, döviz bürolarını da yasaklayabiliriz, off-shore'u da yasaklayabiliriz; ama karapara aklamanın başka yolları da var. Yani her şeyi yasaklayarak olmaz, önemli olan denetimdir; denetim olduğu sürece, bu para hareketlerini, izlerini takip edebilirsiniz. Önemli olan, etkili bir denetim sisteminin kurulmasıdır. Bu yüzden ben, konuya bu açıdan yaklaşıyorum; ama şans oyunlarının kurulup kurulmaması sadece karapara bakımından değil, başka konularda tartışılıyor. Direkt karaparayla ilgili olmadığı için, başka bir takdir meselesi; yani bir yerde siyasi bir takdir meselesi, “bizim ülkemizde olsun mu, olmasın mı” ama dediğim gibi, sadece yasaklayarak, bazı faaliyetleri yasaklayarak karaparayı engelleyemezsiniz; çünkü sadece bir yolla yapılmıyor, çok çeşitli yollarla yapılıyor dünyada, bunların da hepsi çeşitli mahkeme kararlarıyla, ülke dışında da yapıldığı tespit edilmiş. Benim de yanıtım bu şekilde.

Buyurun.

ALİ CEYLAN- 1. maddede işaret ettiniz; müphem, muğlak, anlaşılmaz, keyfi yoruma müsait bir madde. Ben, kısmi bir araştırma yaptım; orada iki husus var: Ya suçun ağırlığına işaret ediliyor veya teker teker sayılıyor. Bir de siz bir tarif verdiniz, Terörle Mücadele Kanunundaki tarife biraz daha uygun; gerçi ona belki biraz daha hile ve saireyi de ilave etmek lazım. Sizce hangisi? Bir de o araştırmalarda yine iki hususa daha rastladım: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesine aykırılık teşkil edebilecek durumlarla karşılaşılıyor burada ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bazı kararlarında, bu telefon dinlemeye ve saire değişik yorumlar getiriliyor. Bir diğer husus da; Usulün 254. maddesinde var, “Hukuka aykırı elde edilen delil hükme esas alınmaz.” O yönden bir de Anayasanın 19-20. maddeleri, yani “Özel hayatın gizliliği...”, “24 saat izleniyor” diyorsunuz; aile hayatı, her şeyi izleniyor, üstelik de kuşku altındayken, somut bir şey yokken. Yani o yönden de aykırılık olabilir mi?

PANEL YÖNETİCİSİ- Teşekkür ederim.

1. madde neden belirsizdir diyorum? Bu maddede, hangi unsurlar mutlaka olduğunda bir çıkar amaçlı örgüt vardır, hangileri olmadığında yoktur, belli değil; bakın neden: “Doğrudan veya dolaylı bir biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek; kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde; ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak; madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla -‘bakın, sadece bu maksatlara sahip olacaksınız’- zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabii kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun, açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü

yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenlere sadece bu nedenle 3 yıldan 6 yıla kadar, örgüte üye olanlara 2 yıldan 4 yıla kadar ağır hapis cezası verilir.”

Bu “ve” “veya” olunca; yani “veya” dediğiniz zaman, “bu olmasa da olur” anlamına geliyor, öyle veya böyle. Öyle veya böyle olduğu zaman, uygulamada sıkıntı oluyor; çünkü örgüt kurmak bir araçtır, araç suçtur, örgüt belirli birtakım amaç suçları işlemek için kurulur. Dolayısıyla sadece örgütü kurmak, cezalandırılmak için yeterli, örgütün ille de suç işlemesi şart değil, örgüt kurulma aşamasındaysa da örgüt kurma suçu gerçekleşmiştir. O yüzden örgütü iyi tanımlamazsak, bu örgütün gerçekten hangi amaçlar için kurulduğunu tespit edebilecek bir şekilde tanımlamazsak; o zaman bir dernek, bir siyasi parti gibi meşru kuruluşlardaki muhalefet hareketleri veya siyasi amaçlarla kurulmuş bir derneği dahi buraya sokabiliriz.

Bakın, kanunun bir yerinde diyor ki, “Haksız çıkar sağlamak amacıyla örgüt kuranlar cezalandırılır.” Yani sonra, “Haksız çıkar amacı olacak” diyor. “Haksız çıkar” dediğiniz zaman, bu amacın içine ne giriyor; siyasal çıkar girebilir, cinsel çıkar girebilir, ekonomik çıkar girebilir. Halbuki bu kanunun amacı neydi; -siyasal amaçlı örgüt zaten terör- “ekonomik çıkar güdecek, suç işleyerek ekonomik çıkar elde edecek” bu somutlaşmıyor burada. Siz, “haksız çıkar” deyip, bütün çıkarları buraya soktuktan sonra, bir de kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün denetimini ele geçirmek amacını, kamu hizmetlerini etkilemek amacını saymanız artık gereksiz kalıyor; çünkü “haksız çıkar” amacını koyduktan sonra zaten yeterli. Birtakım yöntemlerin benimsenmesini söylüyorsunuz; mesela “cebir, şiddet” dedikten sonra “yıldırma” diyorsunuz, “korkutma” diyorsunuz, “sindirme” diyorsunuz. Zaten bunlar, cebir ve şiddet uygulaması sonucu doğan şeyler. Siz bunları da kullandığınız zaman; acaba cebir ve şiddetin dışında da mı başka bir şeyler olması lazım?

Mafya olduğu zaman, oradaki mafya tipi davranışa uyuyor bunlar, örneğini verdim orada, bu madde mafya tipi davranış için konulmuş; bizimki ise biraz daha genişletmiş. Mafya tipi suçta 5 tane amaç var, 2 tane temel hareket var ve bu 2 temel hareketin asıl Şeyi şu: Diyor ki, “Bir örgütün sadece varlığı, hiçbir Şey yapmasan da, bir yıldırma sağlıyorsa, burada mafya tipi örgüt vardır.” Demin bahsettiğim örgüt işte bunu sağlıyor; hiçbir Şey yapmanıza, hiçbir hareket yapmanıza lzm yok, mafyanın adı bile zaten korkutucu. Bu meseleler iyi kavranmadığı için, böyle karmakarışık bir Şey ortaya çıkıyor.

Başka bir Şey daha söyleyeceğim, teknik bakımdan: “rgt kuranlara” güzel, “rgt yönetenlere” tamam, “rgt adına faaliyet gösterenlere” tamam, “bilerek hizmet yklenenlere” tamam, ceza veriyorsunuz; bir de “ye olanlara...” “Bunlara 3 yıla kadar, ye olanlara 2 yıla kadar...” ye ne yapar; örgüt adına faaliyette bulunur, hizmet yüklenir, zaten bu yeliktir. Siz, hizmet yklenenleri, faaliyet gösterenleri ayrı bir kategori yapmışsınız, yeliği ayrı bir kategori; peki o zaman ye ne yapacak? Hkimler soruyor şimdi, “burada üyelik nasıl olacak” diye. Halbuki “rgt kuran, yöneten ve yeleri” deseydiniz, daha açık bir hüküm olurdu. Mafyada onun bir anlamı var; mafyada örgüt adına hiçbir Şey yapmazsınız da mafyaya dahil olabilirsiniz; ama o İtalya’ya özgü. Bizde herkesin kafası karışıyor; örgüt yesi, bizim bildiğimiz, örgüt adına faaliyet yürütür, uyuşturucu maddeyse kuryelik yapar veya bir hizmet yüklenir veya bir kamu grevlisiyse görevini yapmaz, bu da bir faaliyettir. Siz bunları saymışsınız, 3 sene; bir de “ayrıca bir üyelik var, 2 sene” diyor. Peki yelik nasıl olacak; o da bir soru, yani belirsizlikle kastettiğim o.

şimdi gelelim bu dinleme konularına: Bu gizli izleme, dinleme tedbirleri neden getiriliyor? Öyle bir örgütsel yapısı var ki, -bizim bu otopark mafyası filan değil, her gün gördüğümüz, ne yaptıklarını bildiğimiz- o kadar gizlilik kuralları ve saire var ki, normal soruşturma metotlarıyla içine sızamıyorsunuz, bilgi kanıt elde edemiyorsunuz.

“Toplum ve demokratik kurumlar bakımından büyük bir tehdit gösteriyor, o zaman bu tedbirleri uygulayalım” diyor; ama “o zaman uygulayalım diyor. Siz, bu kadar belirsiz yapınca, nerede uygulanacağı belli olmuyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu tedbirlerin kullanılmasına prensip olarak karşı çıkmıyor; ama “Bu tedbirleri uyguladığın zaman, gerçekten belirli durumlarda uygula ve bunları uygularken birtakım denetimlerini de getir” diyor. Mesela Danimarka’da bu gizli izleme başladığı zaman polis, kendisi bir avukat tutuyor, “Sen, bu izlediğim adamın haklarını savunacaksın” diyor; ama izlenenin hiç haberi yok bundan. Bunu bizzat polis yapıyor, o da onunla birlikte denetici olarak birlikte bulunuyor; yani birtakım denetim mekanizmaları getirilmiştir.

Bizdeki sorun, bu tedbirlerin getirilmesi değil, bu tedbirlerin nerelerde uygulanacağını açık seçik belirli olmamasından kaynaklanmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “Bu tür tedbirleri mutlaka kanunla getirin” diyor. Eskiden bizde kanun yoktu, büyük sorun vardı; şimdi kanunla getirdik. Aslında bu telefon dinlemenin, gizli izlemenin bazı eksiklikleri var; ama hiç olmazsa kanun var artık. Ancak kanunda bu belirsizlikler olduğu için, birtakım sorunlar çıkıyor.

Bakın, Türkiye’de şimdi çok ilginç bir durum ortaya çıktı: Bu tedbirler, aynı zamanda Terörle Mücadele Kanununa giren suçlar bakımından uygulanıyor; tamam terör örgütü hakkında uygulanmalı. Ama Terörle Mücadele Kanununa bölücülük propagandası da var; yani kitap yazarak bölücülük propagandası yapmış adamı dinlemenize falan ihtiyaç yok ki, zaten yazdığı ortada. Bizde kanuna direkt atıf var; halbuki yabancı ülkelerde tek tek suçları sayıyor, “şu şu şu suç için” bu tedbirler uygulanır diye hiç kimsenin kafası karışmıyor. Bizde kanuna atıf yapıyoruz, hiç uygulanmaması gereken konuda özel soruşturma olabiliyor; mesela Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu hakkında da bunları uygulayabilirsiniz. Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanununda o kadar çok suç var ki, o kadar basit suçlar var ki; mesela ikinci derecede

tarihi bir eseri usulüne uygun yapmadın, bu adamı ne diye izleyeceksin? Tabii oradaki amaç şu: Tarihi eser kaçakçılığı var ya, örgütlü, orada lazım doğru. Ancak siz bütün kanuna atıfta bulununca, öbürü için de uygulayabilirsiniz. Ama anlamsızlık; yani tabii ki uygulamayalım, makul değil, ama kanuna koymuşsunuz, yanlışlık. Onu yapmışsınız; ama mesela karapara aklama suçuyla ilgili suçları buraya koymamışsınız. Hani o da organize suçluluktur; o unutulmuş veya teşekkül halinde kaçakçılık suçları, onu da unutmuşsunuz. Bir de asıl önemlisi; bir kişi örgütsel bağlantısı olmadan 10 kişiyi öldürse, bu tedbirlerin hiçbirini uygulayamazsınız; yani telefonunu dinleyemezsiniz, bulunduğu yeri öğrenmek için, izleme yapamazsınız. İnsan hayatından daha önemli bir şey var mı? Bizde adam öldürme ve saire gibi konular hep ikinci planda kalmış; dediğim gibi, 10 kişiyi öldürmüş bir seri katil hakkında bunu uygulama imkanımız yok, bunlar eksiklik. Zaten mesela af kanunları gibi kanunları çıkarırken de öyle yaparız; yani adam öldürenleri ve saireyi affetmekte bir beis görmeyiz, ama siyasal suçları affetmek istemeyiz. İnsan değerini en üste çıkarıcı bir şey yapmamız lazım ki, dengeler bozulmasın.

Demek istediğim, bu tedbirler olmalı; ama gerektiği yerde, koşulları açık, seçik ve net biçimde belirtilmeli. Bizde de orantılılık belli bir şekilde getirilmiş; ama dediğim gibi, belirsizlik, asıl kanunun 1. maddesinden kaynaklanıyor, bir de böyle kanunlara bütün olarak atıf yapıldığından kaynaklanıyor. Halbuki Almanya'da böyle; tedbirlerin hangi suçlarla ilgili teker teker açık seçik sayıyor ve polis de biliyor, hâkim de biliyor, savcı da biliyor, vatandaş da biliyor, “hangi koşullarda ne zaman dinler” diye.

Bir de mesela şimdi bir terör olayımız var; ayrı bir Terörle Mücadele Kanunu çıkarıyoruz, orada birtakım özel hükümler getiriyoruz ve saire... Bir karapara olayı, Karapara Aklamayla Mücadele Kanunu; bir çıkar amaçlı, Çıkar Amaçlı Örgütlerle Mücadele Kanunu, hep ayrı ayrı kanunlar oluyor. Ne oluyor; genel Türk Ceza Kanunuyla aradaki balans bozuluyor.

Halbuki -bütün dünyada böyle- çete suçu; altına koyarsın, “ekonomik amaçlı örgüt suçu” dersin, karapara aklama suçunu yine Ceza Kanununa koyarsın, telefon dinlemeyi Usul Kanununa koyarsın. Böylece kanunlar arasındaki dengesizlikleri de ortadan kalkmış olur; hem uygulayan kovuşturma makamlarına kolaylık olur, etkili olur, hem de dengesizlik ortadan kalkar. Mesela tanıklıktan çekinme hakkı olanlar var, onların telefonları ve saire, bütün dünyada olduğu gibi dinlenemez; biz mesela onu kanuna koymayı unutmuşuz. Mesela avukatların telefonları dinlenir mi, dinlenmez mi? Tamam dinlenmez, kendi kanunlarında veya Usul Kanununda hükümler ve saire var; ama bunları çok açık, seçik, net koyabilmeliyiz. Bu netlik olursa, hem uygulayıcı bilir durumu, hem vatandaş bilir, hem de ikide bir İnsan Hakları Mahkemesinde mahkûm olmaktan kurtuluruz. Biz, insan haklarından birçok yerde mahkûm olmamız, aramaların usulüne uygun yapılmaması. Usulüne uygun yapsak, yine aynı delil toplanacak. Bizde kanunları değiştiriyoruz, ama birtakım gelenekleri değiştiremiyoruz. Hakim zaten kararını verecek; git ona göre arama yap. Yani sorunlarımız böyle.

Buyurun efendim.

Av. RIFAT ÇULHA- Görevimiz nedeniyle konuşmanızı dinleyemedim; ama arkadaşlarımdan edindiğim bilgiye göre, herhalde o konuya değinilmedi. Benim bir sorum var Sayın Hocam: Karşılaştırmalı hukukta, -bizler, burada savunma mesleğini yürüten insanlar olarak- organize suçlar veya karapara aklama suçlarında avukatların elde ettikleri, meslek sırrı olarak elde ettikleri bilgileri açıklama yükümlülüğü getiren veya zorlayan kurallar var mı veyahut da bu konuda bir taslak veyahut da taslaklar var mı? İkincisi, Türkiye'nin bu konuda uluslararası sözleşmelere; yani gerek organize suçlarda, gerekse kaparayla ilgili suçlarda Birleşmiş Milletler Antlaşması veyahut da buna ek sözleşmeler gibi birtakım düzenlemelere doğrudan katılımı var mı?

PANEL YÖNETİCİSİ- Şunu söyleyeyim: Viyana Sözleşmesi var ve bu konuda en temel sözleşme, Karapara Aklamayla Mücadele Kanununu da o çerçevede çıkardık. Viyana Sözleşmesi, bu psikotrop maddelerle ilgili öyle bir sözleşme var, onun tarafıyız. Bunun yanında Avrupa Konseyinin, Avrupa Birliğinin karaparayla mücadele için, organize suçlulukla mücadele için çok sayıda çalışması yayınlanıyor. Biz tabii Avrupa Birliğine üye olmadığımız için, bunlar bizim için şu anda birer tavsiye niteliğinde. Bu konuda Birleşmiş Milletlerin çalışmaları var. En son biliyorsunuz OECD'nin çıkardığı rüşvetin önlenmesiyle ilgili bir sözleşme var; biz bunu imzaladık, onaylanıp onaylanmadığını tam bilmiyorum. Türkiye, bunların hepsine taraf oluyor ve bu yükümlülüklerini de yerine getirmeye çalışıyor. Uluslararası planda bu suçlulukla mücadele edilmesi için her devlete birtakım yükümlülükler getiriliyor, bunda bir kuşku yok; fakat insanlığın bin yıldır kazandığı birtakım haklar var, bunların da tümüyle ortadan kaldırılması söz konusu değil. Yani karşılaşılan tehlikeyle mücadele edilirken, o tehlikeyle oranlı olarak tedbirlerin alınması lazım; prensipte budur. Bilmiyorum, baroların bunu daha iyi bilmesi lazım. Savunma haklarını, yani sır saklama yükümlülüğünü ortadan kaldıracı bir yükümlülük getirdiğini duymadım, bilmiyorum, bizde de böyle yorumlanması mümkün değil. Kara Para Aklama Kanununun 5 nci maddesinde, biliyorsunuz, bilgi verme yükümlülüğü var; ikinci fıkrasında, “kurul ve diğer yetkililerce kendilerinden bilgi ve belge istenilen gerçek ve tüzel kişiler, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla” diyor “özel kanunlarda yazılı hükümler ileri sürerek bilgi ve belge vermekten imtina edemezler.” Bakın, burada da “savunma hakları saklı kalacak” diyor; ama bizde bazen aksilik oluyor, mesela üniversitede disiplin soruşturması yaparken bile “avukatını getir” diyoruz, getir avukatını, ne olacak. Ama bizde, hesap uzmanları vesaire eski alışkanlıklarla, bir de kanunda boşluk var gibi zannediyorlar; çünkü onların yaptığı o hazırlıklar da esasında bir hazırlık soruşturmasıdır, orada da bir isnat yapılıyor ve o yüzden orada da avukat

bulundurma hakkı var. Avukat bulundurma hakkı hiçbir nedenle sınırlandırılmamalı, şimdi bizde de Anayasa değişikliği yapıldı, onlar getirildi. Ancak şu durumlarda olabilir bu: Bir organize suç söz konusu, bu organize suçta ilk anda bazı ülkelerde hemen yakınlarına haber verme konusunda belirli bir istisna koyuyor; çünkü diyelim ki, uyuşturucu maddenin bir bölümü de aile üyelerinden birindeyse, o gibi durumlarda istisna getiriliyor. Yani bu gibi durumlarda, yakınlarla haber verme konusunda bazen istisnalar söz konusu; ama orada da savunma hakkının bütünüyle engellenmesi diye hiçbir zaman, hiçbir yerde söz konusu değil.

SALONDAN- Sır saklama hükmü...

PANEL YÖNETİCİSİ- Sır saklama yükümlülüğünün de tümünden ortadan kaldırılmasına ilişkin bir düzenleme bilmiyorum, özel olarak araştırdığım bir konu değil; yani benim incelediğim düzenlemelerde rastlamadım.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Bu konuda şöyle bir katkıda bulunmak istiyorum: Bir tarafta müvekkil-sanık ilişkisi, bir tarafta kara para, bir tarafta toplum düzeninin çok önemli ölçüde bozan bir eylemin varlığı şüphesi var, ama yine de karşımızda bir sanık var; sanık, şu ya da bu şekilde savunulacak. Bu sanıkla ilgili kanunun ifadesinden o neticeye varmak gerekiyor, “savunma hakları saklı olmak üzere” diyor. Eğer böyle bir istisnayı koymazsanız; yani bilgi ve belge verme yükümlülüğü gibi bir yükümlülük getirirseniz, o zaman burada savunma hakkından söz edilemez zaten. Kanımca bir hukuk adamı, yoğun bir şüphe karşısında hiçbir bilgi ve belgeyi soruşturma organlarına vermeden - tamamen etik açıdan- o konuya bakmamak şeklinde bir tutum izleyebilir, bu onun hakkıdır; Bu meseleye avukat olarak bakmak zorunda değilsiniz, böyle bir tutum izlenebilir; ama üstlendiğiniz zaman bilgiyi vermemek durumundasınız, sırrı saklamak durumundasınız, başka türlü bu meseleyi çözemeyiz.

PANEL YÖNETİCİSİ- Almanya'dan konuyla biraz bağlantılı bir şey daha söyleniyor, müdafinin görevden yasaklanması gibi bir şey var; yani suçlulukta bazen -bu RAF zamanında çıkmış bir olaydı, RAF terörist hareketlerde bulunduğu zaman; yani o örgütün faaliyette bulunduğu zamanlarda- bazı avukatların bizzat örgüt üyesi olduğu iddia ediliyordu, o zaman “bu avukatlar girmesin” dediler. O zaman savunma hakkı ortadan kalkacaktı. Almanya’da şöyle bir ortalama yol buldular: Belli avukatlara “sen giremezsin” diyorlar, o zaman baronun başka bir avukat; yani hiçbir zaman için savunmasız kalması söz konusu olmuyordu.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Evet, o konuda ilave bir şey de söyleyeyim: Almanya’da bu konuda ayrıca bir yasal düzenleme yaptılar, hatta bu konu Türkiye’de de zaman zaman tartışmalara neden oluyor. Yani bir avukatın, sözgelimi, örgütlü suçlarla yakınlığı, işbirliği şüphesi olduğu zaman, hatta bazen tutuklu kaldığı zaman nasıl davranılacağı konusunda tartışmalar var; bizim mevzuatımızda bu konuda önemli bir boşluk var, sadece Avukatlık Kanunda bir hükme rastlıyorsunuz. Ama Almanya’da bu çok açık biçimde hangi hallerde avukatların meslekten yasaklanabileceği ayrıntılarıyla düzenlenmiş ve burada da örgütlerle çok yoğun bir suç şüphesi altında veya ilişkisinin olduğu varsayımından hareket ediliyor; ama Adem beyin dediği gibi, öyle bir ihtimalde dahi sadece o sanık bakımından savunmayı üstlenemiyor, ama bir başka avukata tabii ki bu imkân tanınıyor ve zaten böyle bir iştirak ilişkisi varsa, bu engeli normal de karşılamak gerekir.

PANEL YÖNETİCİSİ- Buyurun.

Av. SEMİH GÜNER- Sayın Rifat üstadımın başlattığı konuyu bir başka boyuttan devam ettirmek istiyorum: Söylediğiniz sır saklama, belge saklama boyutuyla doğru, gerçekten katılıyorum ona. Ancak lütfederseniz, açıklama yapmanızı istediğim nokta şu: Rifat bey, telefon konusuna değinmişti; avukatın sahip olduğu bilgileri, kendisine ulaşan

bilgileri, telefon dinleyerek edinmek mümkün müdür, doğal mıdır, bu konuya yaklaşırsanız sevineceğim.

Sayın Sözüer'in biraz önce yaptığı bir açıklamaya küçük bir katkıda bulunmak istiyorum: Sayın hocam, genel ceza hukuk sistemine ters düşen uygulamalardan bahsettiler. Cezalandırma normlarıyla yöntem normları ayrı usul hukuklarının konusu, ana bilim dalının konusu; biz ise, yaptığımız özel ceza yasalarıyla yöntemi de işin içine sokuyoruz. Dolayısıyla genel ceza sistematiğinden ayrılıyor ve maalesef ülkemizde tehlikeli bir gidiş olarak da bu artan boyuta geliyor; bu konuda ne düşünürsünüz?

Teşekkür ederim.

PANEL YÖNETİCİSİ- O konuda zaten hem fikiriz. Şunu söyleyeyim -çıkar amaçlı suç örgütleriyle ilgili kanunda onu belirttim zaten- Tanıklıktan çekinme hakkı olanların hakkında bu tedbirlerin uygulanmaması gerektiği konusunda bir açıklık yok. Ancak biz, Usul Kanunundan ve özel kanunlardan dolayı -bunu geçen hafta İzmir'de tartıştık- avukatlar bakımından bir kuşku yok, yani avukatların dinlemeye tabi olamayacakları bakımından bir kuşku yok; fakat diğerleri bakımından, mesela hekimler bakımından, onların da tanıklıktan çekinme hakkı var; onlar bakımından şimdi konu açıkta kaldı, yani bu konular unutulmuş. Biz tabii burada yorum yoluyla “onlar da dahil” diyoruz; ama bu tartışmalı kalıyor. Tartışmalı kalmaktansa, açıkça kanunda belirtmek daha iyi olur; ama avukatlar bakımından da bence ona da düzenleme getirilmeliydi, yani diğer Avukatlık Kanunu ve Usul Kanundaki tanıklıktan çekinmeye ilişkin hükümlere ihtiyaç kalmadan. Çünkü bir telefon dinleme “sadece telefon dinleme değil” biliyorsunuz; faks, bilgisayar, Internet, her şey dahildir buna. Koşullarını yazarken, süresi, hangi suçlar hakkında dinleneceği, hangi şeyde dinleneceği, bunlar yazılmalıydı.

Fakat dediğim gibi -sanıyorum depremden sonra çıkmıştı bu kanun- bu kanun tartışılıyordu esasında, Yargıtay'dan da görüş alınmıştı, onların da eleştirileri vardı, o eleştiriler de yayınlandı sonra; ama daha sonra yeterince tartışılmadı bu konu. Halbuki tartışılırdı, bu koşullar çok daha somut biçimde ortaya konabilirdi ve koşullar somut biçimde ortaya konulmadığı için bir yönetmelik çıkarıldı, Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ve uygulamasıyla ilgili bir de yönetmelik çıkarıldı. Bu sefer bakıldı ki, uygulama bakımından bazı eksiklikler var kanunda, birçok konuya daha açıklık getiriyor yönetmelik; yani daha güvenceli durumlar yaratıyor bir taraftan, ama öbür tarafta yeni müesseseler de getiriyor yönetmelikte. Mesela kanunda, gizli görevli var, bunun kamu görevlisi olması lazım; ama sonra unutmuşlar -kamu görevlisi olmayan kişileri böyle bilgi toplamak için kullanırsak ne olur?- onu bu sefer yönetmeliğe koymuşlar, adı da muhbir, mesela onu koymuşlar. Yani yönetmelikte bazı şeyleri daha somutlaştırırken, bazı unutulmuş konuları oraya eklemişler. Bu, yönetmelikle konulacak bir konu mudur?

Yine bu sefer yönetmelikte öyle ifadeler kullanılmış ki, biraz daha kafa karıştırıyor; mesela 20 nci madde olacak, “kayıt ve verilerin incelenmesi” diyor “bu yönetmeliğin kapsamındaki suçların işleniş biçimlerine benzer tutum ve davranışlarda bulunan kişiler; yani suçları işleme şüphesi altında bulunan kişiler hakkında değil de, benzer tutum ve davranış. Benzer tutum ve davranış olunca, polis de bakacak, acaba nereden benzer bir tutum ve davranış; yani yoruma çok ihtiyaç. Burada yönetmelikte var, kanunda tam olarak yok.

Böylece bütün bunlar esasında Türkiye'de bazı acil ihtiyaçlar ortaya çıkıyor, kovuşturma organlarının eli kolu bağlı oluyor, “onlara yetki verelim” diyor; ama o kadar apar topar olunca, bu sefer daha yeni sorunlar çıkıyor.

PANEL YÖNETİCİSİ- Buyurun.

MUHARREM ERKEK- Sayın hocam, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun 1 nci maddesinde, bu maksatla örgüt kurmak suç kabul edilmiş. Ceza hukukunun temel ilkelerinden hareketle, maksadın cezalandırılabilmesi mümkün mü; yani ortada teşebbüs aşamasında dahi kalmamış bir fiil, hareket olmadan, maksada ceza verilebilir mi? Diyelim ki, 10 arkadaş bir araya geldik, dedik ki “haksız menfaat temin etmek için bir suç örgütü kuralım. Ne yapalım; çek-senet tahsilatı yapalım” böyle bir karar aldık veya “kredi yolsuzlukları yapalım” dedik; ama herhangi bir çeki, senedi elimize geçirmeden veya herhangi bir teşebbüste bulunmadan, yalnızca bu maksatla bir araya gelmiş olmamız suç teşkil eder mi?

Teşekkür ederim.

PANEL YÖNETİCİSİ- Güzel, teknik bir soru; edebilir, zaten örgüt suçlar da hazırlık hareketi aşamasında kalmış suçlardır. Demin ne dedik; örgüt, amaç suçları için bir araçtır aslında, belli amaçları güden. Burada cezalandırılan şey maksat değil; bu aracın oluşturulması. Fakat bu belirsiz ifadelerle öyle bir şey oldu ki, tabii ki 10-15 kişi bu amaçları gütmek üzere bir araya gelip örgüt kursalar tabii ki olur; ama mesele şurada oluyor: Acaba bu örgütte bu maksatların olup olmadığı nasıl kanıtlanacak, bu çok zor bir şey. O halde diyoruz ki, bu ancak cebir ve şiddet yöntemlerine başvuruyorsa, somut biçimde bu ortaya konulmuşsa, o zaman bu örgütün varlığını kabul et. Öbür durumda; yani sadece bir konuşma, hazırlık hareketi sayılmaz. Bu örgütsel yapının belli bir şekilde somut olarak ortaya koyabileceğimiz kanıtların ortaya çıkması lazım; ama bu örgüt hiç suç işlemese dahi böyle bir örgüt oluşturulunca suç oluşur, ama burada maksadın cezalandırılması söz konusu değil.

Ama bu kanunda, dediğim gibi, bu belirsiz ifadeler işi biraz daha müphem hale getiriyor; ama bunu artık yorumlarımızla mecburen daha

somutlaştıracamız. Bütün dünyada da örgüt suçları böyledir; örgüt kurulunca, örgüt suçu tamamlanmış olur. Suç işlesin ya da işlemesin, o başka; ama dediğim gibi, bu maksatları olup olmadığını nereden bileceğiz? Bu maksatları olup olmadığını ancak somutlaşmış davranışlardan ortaya koyacağız, bu da ancak tabii bir kanıtlama sorunudur; yani ele geçen malzemeye bakacaksınız, bir araya gelen kişi sayısına bakacaksınız, eylemlere bakacaksınız. Yoksa, dediğim gibi, sadece hazırlık hareketinin de hazırlık hareketi sayılabilecek bir araya gelme tabii ki örgüt sayılmaz; ama dediğim gibi, burada çok kaypak bir alan var, bu kaypak alanı daha somutlaştırıcı davranışlara bakmak gerekir diye yorumluyorum. İtalya’da da aynı tartışma vardı, İtalyan kararlarında diyor ki; yani oluşumun hiçbir cebir ve şiddet hareketi yoksa, bu sadece düşüncüyü cezalandırmak anlamına gelebilir, o yüzden bu tür somut davranışları arıyorlar.

Av. SEMİH GÜNER- Yargıtay 8 nci Ceza Dairesi Başkanı Naci Ünver’in yapıtında -arkadaşımız sorunca aklıma geldi- şöyle bir tümce kullanmış: “Bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi, çıkar amaçlı suç örgütünden söz edebilmek için, genel amaç dışında saydığımız özel amaçlardan en az birinin varlığı zorunlu koşuldur. Hiç kuşkusuz salt genel ve özel amacın varlığı, suçun oluşumu için yetmemektedir. Bu amaç ya da amaçların gerçekleştirilebilmesi için, yasanın 1 nci maddesinde sayılan yöntemlerden en az birinin benimsenmesi gerekmektedir. Yöntem olarak da zor veya tehdit kullanmak, kişileri kendine tabi kılmaya zorlamak, yıldırma, korkutma, sindirme gücünü kullanmak” gibi bir sözcük kullanmış ve demiş ki, “örgütün, genel amaç dışında saydığımız özel amaçlardan en az birini benimsemesi ve yöntemlerden en az birini uygulaması gerekmektedir” Yargıtay’ın bir uygulayıcısı ve Daire Başkanı böyle diyor. Bu konuda bir çelişki gördüm; bu, öğretiyile uygulama arasında bir çelişki mi, yoksa ben mi yanlış anladım?

PANEL YÖNETİCİSİ- Aynı şeyi söyledim de; fakat bakın, orada dikkat edin, aslında kanunun ifadesi öyle ki, bu yöntemlerin benimsenmesi yeterli. Yani cebir, şiddet, yıldırma, korkutma yöntemlerini benimsemesi yeterli gibi bir anlam çıkıyor; ama sorun burada. İtalya'daki mafya olduğu zaman hiçbir sorun yok; çünkü mafyanın 200 senedir hangi yöntemleri kullandığı biliniyor. Dolayısıyla mafya var olduğu zaman, zaten mafyanın varlığı bizzat bir korkutma, yıldırma gücü yaratan bir oluşum olduğu için orada bir sorun çıkmıyor. Çünkü mafya belli, 4 tane ... var; Komarrolar var, Kozanostra var, şu var, bu var, belli zaten; ama şimdi bizde böyle bir sorun çıkıyor. “Sadece benimsenmesi yeterli” dersek; yani bu o kadar muğlak bir alan olur ki, hakikaten şurada 5 kişi oturup konuşsa, bu konuşmalar da teybe alınsa, bu kanun pekala “bunlar çıkar amaçlı suç örgütür” diyebilir, böyle bir şey var. Ama bunu mecburen biraz daha somutlaştırmalıyız, “bu yöntemlerin mutlaka benimsenmesi, artı bu amaçlardan birini elde etmek için kullanılması da gerekir diyoruz” yani bu şekilde olması lazım. Yoksa dediğim gibi, bir yere varamayız, belirsizlikte de kastettiğim buydu.

Fatih bey bir şey söyleyecekmiş.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Karardan da anlaşılıyor, kusurluluk türlerinin arasında biliyorsunuz, genel kast ve özel kast ayrımı yapıyoruz. Buradaki “maksadıyla” ifadesini, faildeki özel kast olarak anlamak gerekir; yani genel kast yeterli değil. Yani kanundaki maksat ifadesi, suçun unsurlarından biri haline geliyor. Burada tabii Adem beyin dediğine ben de katılıyorum; ama kanunun bu ifadesi, diğer yorumu da ön plana çıkarabilir. Yani bu yorumdan şunu anlıyorum: Mutlaka bir icra hareketine başlamak. O zaman da bizatihi hazırlık hareketinin cezalandırılmasının esprisi biraz ortadan kaldırılıyor; çünkü diyebilirsiniz ki “hazırlık hareketlerinin ceza kanunlarında yer almaması genel bir prensiptir.” Ancak kamu yararı açısından çok tehlikeli olan eylemler bakımından istisnai hallerde hazırlık soruşturması cezalandırılır, örgütlü

suçlar da bunlardan bazılarıdır. Ama benim kanım; yoğun bir şüphe altında, telefonları dinlenen, daha henüz hiçbir eyleme geçmemiş, fakat o eyleme geçmeden önce, sözgelimi, silahları, bıçakları vesaireleri bulunan; fakat daha hiç somut bir eylemi olmayan bir örgütün, bir yapılanmanın sadece o verilerle cezalandırılabilmesini mümkün görüyorum bu yasayla.

O zaman şöyle bir noktaya varmak durumundayız -bunu eleştirerek söylüyorum- Böyle bir örgütten bahsedebilmek için, kuruluş değil; kuruluş, artı icra diyoruz, biraz böyle anladım ben.

PANEL YÖNETİCİSİ- Fatih beyin verdiği örnekle biraz daha billurlaşacak mesele. Cebir, şiddet yönteminin somutlaşması nasıl olur; işte böyle olabilir. Örgüt için ev tutulursa -evet, artık icra başlamış- toplantılar yapılır silahlar vesaire alınırsa, burada bir sorun yok; ama bu aşamalara gelmeden önceye de kayabilir mi, sorun orada. Yoksa artık örgüt için evler tutulmuş, birtakım araçlar tesis edilmiş, özellikle silah vesaire de varsa, bu artık cebir-şiddet yöntemlerinin kullanılmasını ortaya koyacak davranışlardır, oralarda pek sorun yok; ama ondan önceye de gidebilecek ifadeler mümkün. O yüzden benim önerim şu: Cebir-şiddet deseydik, tek de amaç koysaydık hiç sorun olmayacaktı; ama şimdi bu kadar çok belirsiz ifadeye yer verilince kafalar mecburen karışıyor.

Av. SEMİH GÜNER- Ev tutmada, araç temin etmede, pasaport temin etmede cebir unsuru nerede? Amacı nasıl tespit ediyorsunuz; kalbimi mi okuyorsun, beynimi mi okuyorsun?

PANEL YÖNETİCİSİ- Somut olayları tartışmayalım bence burada.

Evet, buyurun.

HÜSNÜ ÇETİN (Cumhuriyet savcısı)- Ceza Kanununda 313 ncü maddeyle ilgili bir sorun var; uygulamada daha çok 4422'den ziyade onunla karşılaşıyoruz. Bu Maddeye göre; birden fazla kişinin suç işlemek için önceden anlaşması halinde cürüm işlemek için teşekkül oluşmuş

sayılıyor. Diğer yandan 64, 5 nci maddede düzenlenen iştirak hükümleri var; uygulamada bu ikisini ayırmak çok zor. Yani Yargıtay birtakım ölçüler koymuş, onları uyguluyoruz; ancak bunun sizce somut bir çizgisi, sınırı var mı? Şunun için soruyorum; yani bu kişiler bir araya geldiklerinde “tamam, bir teşekkül kurduk, çete kurduk” diye bir yazılı veya sözlü anlaşma yapmıyorlar.

PANEL YÖNETİCİSİ- Fiili birleşme.

HÜSNÜ ÇETİN- Evet, fiili birleşme. Yani sizce bunun ölçüsü nedir, kesin olarak nasıl ayırabiliriz?

PANEL YÖNETİCİSİ- Yargıtay’ın ortaya koyduğu ölçülere bakalım; “2’den çok kişi arasında 1’den çok cürmü işleme amacı çerçevesinde fiili birleşmenin varlığı.” Birincisi iştirakteki birleşmede somut bir fiil, buradaysa birden çok fiil olacak. Fakat hangi fiilin işleneceği kararlaştırılmış olmayacak; işlenen fiil, konu ve mağdur yönünden belirlenmiş olmayacak. Konu ve mağdur belirlenmişse, artık iştiraktan söz edeceğiz. Fatih beyin çok hoşuma giden bir lafı var; yani örgütte bir yerde ne iş olsa yapacağız, yani ne iş olsa yaparız tutumu olacak.

HÜSNÜ ÇETİN (Cumhuriyet Savcısı)- Bir de 3-5 kişinin bir araya gelip hırsızlık yapması teşekkül oluşturur mu sizce?

PANEL YÖNETİCİSİ- Oluşturabilir, ama burada şuna dikkat edeceğiz: Suça iştirakte bir planlama olabilir, suça iştirakte devamlılık olabilir, suça iştirakte de birden çok suç işlenebilir. Ama suça iştirakte bir örgütsel yapı göremeyiz; çünkü suça iştirakte sadece belirli bir suç, şu suçu işlemek için, konusu şu, mağduru şu, 5 kere de işleyebiliriz, 10 kere de işleyebiliriz. 313’teyse, bu birleşmenin niteliği, yoğunluğu farklı, artık onu da somut olayda belirleyeceğiz. Ele geçirilen malzemeler, devamlılığın ne kadar devamlı olduğu; yani tek bir suç işlemiş olabilirler, ancak başka suçları işleyebileceklerine ilişkin de -işlememiş olsalar dahi-

başka veriler ortaya çıkabilir. Bunları biraz da kanıtlama sorunu olarak görüyorum; ama 313 nci maddedeki o “teşekkür” kavramındaki o yoğunluğu tespit edebilecek somut verilerimizin mutlaka olması lazım. Baktığımız zaman bir teşekkür haline gelmiş olacak; bu kişilerin bir araya gelme sıklıkları, görüşme sıklıkları, kullandıkları malzemeler, birikimleri vesaire.

Ceza hukuku da şöyle bir şey değil ki, “iki kere iki dört eder” diye. Bence 313 yönünden yine de çok büyük sıkıntı olmuyor; yani Yargıtay oturttu onu, tecrübesi fena değil. Ama şimdi şöyle bir sıkıntı oldu: 313’le 4422 arasında ne fark var? Sabah okuduğum karar, tipik bir 313 olabilirdi esasında; ama şimdi de öyle bir sorun çıkacak; yani şimdi ortalık epeyce karıştı.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Bu sorduğunuz soruya ilişkin ilave bir katkıda bulunmak istiyorum: Adem beyin şu söylediğini, ben de konuşmamın başında söyledim; yani örgütlü suçlarda failer soyut bir biçimde, suçun konusu ve mağduru bakımından birleşirler. 313 nci Maddenin bir 2 nci fıkrası var -burada bir tereddüt olmaması için bu açıklamayı yapmak ihtiyacını duydum- “bu teşekkür, halk arasında korku, endişe ve panik yaratmak veya siyasi ve sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle, kasten adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse” ifadesi var; bu söylediğimizle söz konusu ikinci fıkranın çeliştiği de anlaşılmasın. Orada, diyelim ki adam öldürme, diyelim ki yağma, “evet, adam öldüreceğiz, yağma fiillerini işleyeceğiz” ama yine soyut; kime karşı, ne zaman, nasıl, o belli değil. Buna karşılıklı iştirak halinde işlendiğinde “şu gün şurada buluşup A’yi öldüreceğiz, B’yi soyacağız” şeklinde. Onun için buradaki o soyutluğu, 2 nci fıkrayı okuduğumuz zaman bir tereddüde düşmemek açısından yeniden vurgulamak istedim.

Teşekkürler.

PANEL YÖNETİCİSİ- Bir şey daha ekleyeceğim: Bir de iştirakteki iradeyle burada teşekkül oluşturmadaki amaç, yani üyeler bakımından özellikle bir farklılık gösteriyor. Teşekkülde, örgüte katılma bilincinin aranması, kastının aranması lazım; yani iştiraktan farklı olarak, örgüte katılma kastı da var ayrıca. Orada bir örgüt var, örgüte katılma, bir aidiyet, mensubiyet şuuru var. Mesela burada bir örnek verebiliriz; “kapkaç çeteleri” deniliyor, bu 313’e girebilir. Çünkü kapkaç çeteleri duruma göre; yani işe çıkar gibi çıkıyorlar, süreklilik var, devamlılık var. Mesela o, orada bence artık 313’ün olduğundan kuşku yok, sadece bir kerelik yapılmadığı sürece. Ama mesela, devamlılık var, örgütlülük var, konuyu belirlememişler, mağdur belli değil, o gün çıkıyorlar; yankesicilik şeklinde de olabiliyor, bazen yağma şeklinde de olabiliyor, bazen sadece müessir fiil aşamasında kalabilir -çeşitli olaylar bakımından söylüyorum- ama dediğim gibi, çok çeşitli suçları işlemeyi benimseyerek bir oluşum söz konusu olabiliyor bir çoğunda.

Buyurun.

KADİR İLHAN (Cumhuriyet Başsavcısı)- Hoşgörünüze sığınarak bir konuda mutabık kalmak istiyorum: Konuşmaların başından sonuna kadar, kanun koyucunun çıkardığı kanunların veya suçların unsurları somut olarak saptanamadığı için, belirmediği için, suçun vasfının tayininde sıkıntı yaşandığı dile getirildi ve bu konuda hemfikiriz herhalde. Diğer taraftan da çok sivri bir örnek verildi; cumhuriyet savcılarının, şu veya bu suç hakkında 5000 yıllık bir ceza istemiyle iddianame düzenleyip, sonradan da kişilerin beraat etmesi. Bu durum karşısında, hem suçun vasfının tayininde sıkıntı çekildiğinden bahsediyoruz, uygulayıcılar olarak biz de bu sıkıntıları yaşıyoruz. Diğer taraftan da yoruma açık olan, mahkemede irdelenmesi, delillerin değerlendirilmesi ve sonradan objektif kriterlere dayanarak karar verilmesi gerektiği bir konuda cumhuriyet savcılarının, ister bir aylık ceza olsun, isterseniz 5000 yıllık ceza olsun, zannediyorum burada bir farklılık

gözetmeden, iddia makamı olarak bunu mahkeme önüne getirmek zorundadır, suçun vasıflarını irdeleme mahkemenin görevidir. Diğer taraftan, beraat veya mahkumiyet, cumhuriyet savcılarının günahı veya sevabı değildir; cumhuriyet savcısının bizzat görevi olarak telakki ediyorum bunu.

Diğer taraftan, mahkemeler ihtisaslaşmadığı için sıkıntı yaşandığı vurgulandı. Türkiye'de yüzlerce, binlerce çeşit suç var; eğer her suça göre bir mahkeme ihtisaslaşacaksa, o sayıda da mahkeme kurulması gerekir. Zannediyorum bir hâkim, önüne gelen yeni bir olayı irdeler, araştırır, delileri bulur, Yargıtay kararları varsa onları inceler, ondan sonra o konuda bilgi sahibi olur ve daha sonra gelen olaylara da bilgileri doğrultusunda karar yönüne gider. Burada sanki günah keçisi olarak yargı organları seçildi gibime geldi; ama tartışmalar, konuşmalarda, suçların vasfının tayininde sıkıntı yaşandığı söyleniyor, ben de bu konuda aynı fikirdeyim. Bu yanlış anlaşılma mı oldu; bunu düzeltirsek memnun olurum.

PANEL YÖNETİCİSİ - Sayın Savcım, bizim eleştirilerimizden, kendimiz dahil herkes nasibini alacak. Çünkü biz şunu gördük ki, bütün dertlerimizi açık seçik ve net olarak ortaya koymayınca, bu meseleler düzeltilmiyor. Geçen hafta bir toplantıda, yabancılar da vardı, büyük hocalarımız da vardı, Emniyet Genel Müdürlüğünden yüksek görevliler vardı, hepsine açık seçik söyledim. Bana dediler ki, “hocam, yabancıların önünde bunları niye söylüyorsunuz” dedim ki, “İtalya’ya ağzımıza geleni söylüyoruz, onlar da kendilerini eleştiriyorlar, biz kendimizi eleştirince neden böyle oluyor?” dedim. Bu gibi konularda A veya B kişisi sorumlu değildir, hepimizin sorumluluğu var; eğer Türkiye'de -herkesin gönlünde bunun yattığından eminim- işlerin daha iyi gitmesini istiyorsak, bu konularda kendim de dahil olarak sorumlu olduğumu ve benim de bu konuda bir katkımın olduğuna inanıyorum - olumsuz yönde de olsa, şu veya bu yönde de olsa- bu birinci yaklaşım tarzı.

Bu konuşmalarda şöyle sorular da geldi bize: “Siz böyle konuşuyorsunuz, tam bugünlerde yapıyorsunuz, davalar da sürüyor; bu davaları etkilemek için mi bir şey düşünüyorsunuz” böyle kişiselleştirmeler, böyle kuşkular ortaya atıldı. Ben -arkadaşım da kendi adına konuşacak- dikkat ederseniz şunu söyledim: “Eğer siyasi mekanizmamızdan sürekli şikâyet ediyorsak -ki, bu kanunlarda onun bir ürünüdür- ve Türkiye’de her gün olan olaylarda bu siyasi mekanizmadaki Parlamento, hükümet, yargı, basın ilişkilerindeki durum -sıkıntılar- ortada. O halde buradaki esas sıkıntı buradadır, ilk önce bunu reforme etmemiz lazımdır” diyorum, yani orayı da eleştirisiz bırakmıyorum.

Gelelim genel sıkıntılarımıza; savcı, davasını açacaktır vesaire, bununla benim hiçbir endişem yok, Fatih bey de bu ihtisas mahkemeleri konusunda da cevabını verecek. Ama şöyle bir sorunumuz var: Japonya’da açılan davaların yüzde 98’i mahkumiyetle sonuçlanıyor, diğer ülkelerde yüzde 95’in üzerindedir bu. Bizdeyse, zaman aşımı ve diğer nedenlerle düşme sebeplerine bir bakalım, bir de mahkumiyet oranlarına bakalım; yüzde 65-70 civarına geliyor, aradaki fark çok büyük. Bunun sorumlusu savcılar mıdır, bunun sorumlusu polisler midir? Burada bence belirli bir meslek grubuna yönelik bir ithamda bulunmak yanlış olur, ama burada bir sorunumuz var; demek ki, aslında beraat etmesi gereken bir çok kişiyi yargı yoluna sürükleyerek, bir yerde damgalatıyoruz. Yani beraat etmek o kadar önemli değil ki -buradaki herkes hukukçu, bunu söylemeye gerek yok- sırf yargılanmak bile başlı başına bir yaptırım olabilir.

Demek ki, burada bir sorunumuz var; yani başka ülkelerde böyle, bizde böyleyse, bazı şeyler konusunda ciddi sıkıntılarımız var. Ama burada sadece savcılık müessesesi ya da sadece polis, bunları tek başına bir neden olarak görmüyorum. Kanun bu kadar karışık olursa, savcı da “davayı açayım, mahkeme buna baksın derse, eğer hazırlık soruşturmasında polis iyi delilleri toplayamıyorsa -polis şu veya bu sorunları nedeniyle- iş bu şekilde yansır. Bu sorunlar çok yönlü sorunlar;

ama diyoruz ki, “burada bir sorun var, el ele verelim, bu sorunları çözelim.” Hiç alınmaya gerek yok, bilim adamı olarak bunları açık seçik söyleyemiyorsak, yeterince iyi çalışmalar yapmamışsak, hukuk fakülteleri bu konuda eksikliklerini düzeltmemişse, bizim de sorumluluğumuz var burada. Bir de bizim hukuk eğitiminden bir başlasam; yani buradan kalkıp gitmek durumunda kalabiliriz.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Alınganlıkları bırakmak gerekir. Polis okuluna derse gidiyorum; deliller, hukuka aykırı deliller, işkence vesaire konuşuyoruz, hemen bir kıpırdanma başlıyor. Biliyoruz, siz de bu memleketin çocuklarısınız, hepimiz bu ülkede birlikte yaşama becerisini göstermek mecburiyetindeyiz. Zaten bu ülkede biri polise yönelik şöyle derse, hiçbir zaman kabul etmem “polis işkencecidir.” Bazı polisler işkence yapıyordur; yani bazı kamu kurumuna gidip de yüzümüze baka baka bizi küçük gören devlet memuru da bunu yapabilir, tapumu zamanında vermeyen memur da bunu yapabilir, askerde dayak da yiyebilirim. Polis, haklı olarak şunu soruyor: “Sizlerden işkence talepleri geliyor” diyor “şu adamı içeri al, maliye şubeye, kırdırın kemiklerini de parasını alın.” Burada işkenceci kim?

Adem bey söyledi, oradan devam edeyim: 1995 yılında Türkiye'deki yazılan çizilen 1200, Almanya 35000. Ne olduk, sınıfta kalmadık mı; kaldık. Bu görüşlerimi, bir kere belirli bir çalışmanın sonucu olarak söylüyorum sizlere, kafamızdan da bir sistem uydurmuyoruz ki. Almanya'ya gidip bakın; ekonomik suçlarla ilgili mücadele kanununu çıkarmış, özel bir mahkeme kurmuş, belirli suç tipleri orada yargılanıyor ve hakikaten oradaki polis, savcı, yargıç, ciddi bir uzman gibi. Ne uzmanı; hesap uzmanı gibi, mali müşavir gibi. Ne mahsuru var bunun? Bu alınganlığın olabileceğini tahmin ederek, konuşurken şunu da söyledim: “Çalışkan hâkim ve savcılarımızı tenzih ederim” dedim. Ama neden bütün müfettiş raporlarının son cümlesi iddianamedir; konuyu bilmemekten. Konuyu bilmezseniz, o cümleyi iddianame haline getirirsiniz, ondan sonra

40 tane adam sanık olur. Bankalarla ilgili dava açıyorsunuz, yönetim kurulunda kim varsa yazıyorsunuz. Cezaların şahsiliği ilkesi ne oldu?

Söylemek istediğim şey şu: Burada, ülkemizde de bir kalite sorunu yaşanmaktadır. Yani şimdi üniversiteyle ilgili bu lafı ettiğim için ne oldu ki? Tabii ki, bu eleştiriyi kendime de yapacağım. Eminim ki, benim gibi 40 yaşındaki Almanya'daki bir doçentin yazdığı 50-100 tane eser var, benim 15 tane. Yani paramızın değeriyle bir paralellik yok mu sizce. Tabii burada medeni bir topluluk içerisindeyiz, bir yanlış anlama olduysa yine de özür dilerim; ama bu alınganlıklarla çözemeyiz sorunlarımızı.

Bir televizyon filmi oluyor, 2 tane kapıcı kötü gösterilmiş; aman Allah'ım, bütün kapıcılar sokağa dökülecek neredeyse. Yok mu kardeşim; iyi hâkimimiz, iyi savcımız olduğu gibi, tembel olanı da var. Ne var bunda? 40 tane eser çalıp da profesör olan var. Yok mu; var. Yani ne oldu şimdi; bunları konuşmamızda hiçbir mahsur yoktur. Onun için, ihtisas mahkemeleri, şunu söyleyeyim: 1996'dan beri yaptığım bir çalışmanın sonucunu söylüyorum size ve "adam öldürmeyle ilgili ihtisas mahkemesi kurun" demiyorum ki, bir kategoriye söylüyorum.

Bakın, basın davalarına İstanbul'dan örnek vereyim; şu anda da çok değerli bir savcımız, çok çalışkan bir savcımız -ismini de söylüyorum- Cevat Özel bey çalışmaktadır, çok itibar ederiz kendisine, iyi ki 10 yıldır orada çalışıyor, basın savcılığında. Neden; çünkü kitap, defter, kalem, basın hukuku, bir noktaya geldi. Oraya gelen basın savcılarımızı biliriz; kitap arar, defter arar, yani bunlar bizim şahsımıza yönelik sorunlar değildir; bunlar bizim sistemimize yönelik sorunlardır, eminim. Bu memlekette savcı olmak kadar, hâkim olmak kadar zor bir iş olabilir mi? Onların emekleri başımızın üstünde; bizim söylediğimiz, memleketimizin iş kalitesinin artması şeklindedir. Yoksa burada onun dışında bir yanlış anlama olursa, kişisel olarak üzülürüm.

Teşekkürler.

KADİR İLHAN (Cumhuriyet Savcısı)- Alınganlık konusunu birkaç kez tekrar ettiniz. Alınganlık değil; bizim sıkıntımız, bahsedildiği gibi, suçun vasfını tayin etmekte sıkıntı çektiğimiz için. 25 senedir mesleğin içerisindeyim, çalışkanım veya çalışkan değilim; ama çalışkan olduğumu farz edelim, bunun içerisinde çalışkan insan da çıkamıyor, suçun vasfını tayin edemiyoruz; tartışma konusu da bu, konuşma konusu da, metinler de bu. Bunu alınganlık olarak değil, “burada cumhuriyet savcıları zaten sıkıntı çekiyor” diyorum.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Efendim, ona zaten iştirak ediyoruz, Adem bey bu eleştiriyi zaten söyledi, çok haklısınız. Bakın, bu eleştiriyi nereye yöneltiyoruz; Parlamentomuza yöneltiyoruz. Bankalar Kanunundan örnek verdim; gerçekten de o kadar sıkıldım ki, 4 defa değişti, hâlâ yönetmelikler çıkıyor. Yani sizin bundan sıkılmamanız, burada bu kavram kargaşalarının olmaması zaten mümkün değil; ama genel bir sistemin nasıl iyiye gidebileceği yönünde hepimiz birlikte -bu bizim söylediklerimiz de doğru olarak kabul edilmemeli zaten-tartışarak... Yani bir yanlış anlama olduysa, tekrar özür de dilerim; ama bu konudaki samimi düşüncem budur.

PANEL YÖNETİCİSİ- Kaç kişi soru soracak? 10 dakikamız var, son 2 soruyu alıyoruz, lütfen kısa olsun.

Buyurun.

AYKUT AKARCA- 3 seneye yakındır Çanakkale Asayiş Şube Müdür Vekilliğini yürütüyorum. Sayın Müdürün izniyle bir soru sormak istiyorum: Bu kanunların acele çıkarıldığından bahsettik veya yönetmeliklerinden. Bunları hazırlayanlar, hocaların hocası, hukuk fakültelerinde veya bizim mezun olduğumuz polis akademisinde ders veren hocalarımız; niye bu acelecilik? Bunun yanı sıra -Hüsnü savcım da bilir- 1998’de, Yakalama, İfade Alma ve Gözaltı Yönetmeliği çıktı. Adalet Bakanlığında ve Genel Müdürlükten, bu Yönetmelikle ilgili bir talimat

geldi; Ankara'ya, o seminere davetli olan ben ve ilgili cumhuriyet savcımız, bütün kadroya ders verdik beraber, emniyet teşkilatındaki kadroya ders verdik. Fakat 4 ay içinde 15'e yakın madde değişti, bu konuda sıkıntıya düştük; verdiğimiz dersler bir tarafta, eksiklikler bir tarafta, değişiklikler bir tarafta. O zaman bu acelecilik niye? Yani bu kanun tasarısını yapan hocalarımız da, dediğimiz gibi, hocaların hocası olan insanlar. Bunu burada güzel bir şekilde gündeme getirdik. Bu hocalarımızla konuşulup, bu değişikliklere gidilecek mi? Dediniz ki, "313 genişletilseydi, bir problem kalmayacaktı" dolayısıyla görev konusunda da bazı aksamalarımız oluyor.

PANEL YÖNETİCİSİ- Teşekkür ederim.

AYKUT AKARCA- Ben teşekkür ederim.

PANEL YÖNETİCİSİ- Bakın, bunu bizim mahkeme diyor, en yüce dediğimiz mahkeme "Bu devlet güvenliği maddesinde yukarıda belirtilen suçlar sayılmamıştır bu suçlar. Ağır ceza mahkemesinin görevine giren bir suçun irtibat halinde olmasında dahi Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanmaları mümkün değildir. Aksi takdirde, sanıkların savunma hakları kısıtlanmış olur" yani "Devlet Güvenlik Mahkemelerinde yargılanmak, savunma hakkını kısıtlar" diyor. İnsan Hakları Mahkemesine de zaten söylenen hep bu, bunu bizim en yüksek mahkememiz söylüyor. Yani bir şeyleri düzeltmemiz lazım;

Çete ayrı yerde, işlediği suç ayrı yerde olmaz; ya "çete yoktur" dersin ve ağır ceza mahkemesine gönderirsin yahut da bunları kanun kapsamından çıkarırsın. Şimdi yeni duyuyoruz; Adalet Bakanı "bu aksaklığı gidereceğim, bu kanun kapsamından gidilecek" Bu böyle olmaz; yine bir sorun çıktı, hemen "bugün böyle yapalım, yarın şöyle yapalım" değil, oturup düşünmemiz lazım; suçluluğumuzun niteliği neler, bunlar; polisimizin dertleri neler, bunlar; yargımızın dertleri neler, bunlar...

Bazıları “yabancıların önünde böyle diyorsun” dedi, ben de bu kararı söyledim. Yani bunları okumuyor mu yabancılar, artık yabancı-yerli mi var? Hem “Avrupa Birliğine girmek” diyoruz, yani paramız bile aynı olacak neredeyse; ama ya girmeyelim, ama girince de artık bunları konuşalım. Artık Türkiye'de bunların bir rayına konulması lazım; prensipler belli, nasıl yapılacağı belli, yeter ki içtenlikle herkes bu sorunların düzeltileceği yönünde şey yapsın.

Fatih bey bir şey söyleyecek, son bir soru alacağız ve ondan sonra kapatacağız.

Buyurun.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Burada arkadaşımızın çok mizahi olarak da ortaya koyduğu çok hoş, güzel anlardır bunlar; ama bundan şu sonuç da çıkmasın, zaten böyle bir şey akıllara bile gelmesin: Eğer 3-5 gün sonra da birkaç tane bakan, emniyetçi, bizim yanımıza gelip de “şu kanunu hazırlayın” derse, böyle bir şey de olmamalı.

PANEL YÖNETİCİSİ- Demedikleri için zaten...

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Bu bir kültür işi; biz, Batılılar gibi düzgün çalışmıyoruz, çalışmıyoruz, iyi örgütlenemiyoruz. İstanbul Üniversitesine ceza usul kanunu ön tasarısı gönderiliyor, şey gibi -elimize nasıl geçtiği tartışmalı- üstte şöyle bir yazı var: “1 ay içerisinde görüşlerinizi bildirin.” 1 ay içerisinde ne yapacaksınız, neyin görüşünü bildireceğiz? Onun için, daha bütüncül bakmamız gerekiyor.

En son aklıma geldi; Erteleme ve Şartlı Salıverme Yasası, emin olun, “Anayasaya aykırı bir yasa nasıl hazırlanır” diye bir ödev verseniz, zirvedeki en güzel örnek olur bu, hâlâ kavrayamadık, okuyoruz, bir yerden tutmuyor, cümleler bozuk. Şimdi daha da bir garabet var; Anayasa

Mahkemesi bir karar verdi, aradan bir kısmı çıktı, bir kısmı girdi, bunlardan kurtulmamız gerekiyor.

PANEL YÖNETİCİSİ- Son soruyu alıyoruz; ama siz daha önce sordunuz, hanımefendi sormamıştı.

Av. ZEYNEP ERTUNÇ- Bir uygulamacı olarak biraz önce hocama sordum, ama burada tekrarlamak istiyorum: Aslında amacı belli olan, yani haksız kazanç elde etmek isteyen bir teşekkül kuruluyor ve insanlara gidiliyor. Evet, vatandaşa belki cebir, şiddet vesaire gibi uygulamalarda bulunulmuyor, ama bir ikna yöntemi kullanılıyor; onun dini inançlarıyla ona uygun olacak, dini görüşleriyle bağdaşacak ve çok da para kazandıracak bir amaç sunuluyor. Neticede bu amaç baştan belli olduğu için, yeniden vatandaşa dönmeyecek bir para elinden alınıyor. Vatandaş bunu kavradıktan sonra bize gelip hakkını aramak istediğinde, bizler uygulamacı hukukçu olarak elimizdeki yasal mevzuatlara göre yollar yöntemler arıyoruz. “Nereden başlayalım, nereye gidelim, savcılığa mı gidelim, DGM’ye mi başvuralım, alacak davası mı açalım” şeklinde sonuçta içinden çıkamadığımız bir sonuca geliyoruz.

Bu konuda Türkiye'nin uygulaması -son yıllarda- epeyce gündemde olan mevzular. Bu konuda bizlere önerebileceğiniz yol, yöntem ve düşünüş biçimlerine ihtiyacımız var; yardımcı olursanız sevinirim.

Teşekkür ederim.

PANEL YÖNETİCİSİ- Bizim dönemimizde YÖK çıktığı zaman, belli hocalarımız YÖK’e karşıydı, hayatlarında ilk yapacakları şey YÖK’ü sona erdirmektir; ama sonra hepsi YÖK üyesi oldu “YÖK’e dokundurtmayız.” Türkiye'deki en DGM karşıtları bugün en büyük DGM yanlıları oldu. DGM’lerde de bir şey var, bazen hâkimlerden duyuyorum “burası DGM” diyor. Ne demek; yani DGM’ler de bildiğiniz mahkeme. Vatandaş da ne diyor, enteresan “seni DGM’ye şikâyet ederim.” Demek ki, bizim çok ciddi sorunlarımız var.

Şimdi sizin dediğiniz bu olayda, emniyeti suiistimal olabilir - mesela, Almanya'da bir olayda, Kartopu Sözleşmeleri vardı- dolandırıcılık olabilir. İnsanların dini duygularının veya birtakım duygularının istismar edilmesi, eğer birtakım hile ve sanaya dayanıyorsa, dolandırıcılık olabilir.

Av. ZEYNEP ERTUNÇ - İkna edilmesi konusu var.

PANEL YÖNETİCİSİ- Bu ikna eğer bizim anladığımız anlamda cebir, şiddet veya hile vesaireye dayanıyorsa, dolandırıcılık suçuna mutlaka dönüşebilir. Ancak şimdi hem DGM'leri eleştiriyoruz, hem de insanlar çaresiz kaldığı zaman, bugün basit dolandırıcılıklar için dahi DGM'ye şikâyet dilekçesi yazılıyor; neden? Sizin dediğiniz bu tür olaylarda, yerine göre emniyeti suiistimal, yerine göre dolandırıcılık olduğuna inanıyorum. Örgüt nasıl olur? Sadece bu nedenle çıkar amaçlı; yani örgüt suçu olduğuna katılmıyorum, çünkü her suçta bir çıkar vardır. Ama olayı bilmediğim için, eğer cebir, şiddet, vesaire türünde yöntemler varsa olabilir. Ama üç kişi gelmiş bir araya, insanlardan birtakım vaatlerle vesaire para topluyorlar; bu tek başına böyle bir durum çıkar amaçlı örgüt gibi gelmiyor bana. Ama somut olayı da bilmiyorum, yani her olayın özellikleri farklı olabilir.

PANEL YÖNETİCİSİ- Fatih bey, buyurun.

Doç. Dr. FATİH SELAMİ MAHMUTOĞLU- Prensipten olarak eğer bunlarla ilgili bir dava vesaire görülüyorsa, bir kere ondan ayrı konuşalım; çünkü bu özel bir soru, bu özel soruyu burada onun mütalaasını verir gibi cevaplandıramayız, ama bir prensip olabilir. Burada prensip ne? Demin söylediğimiz örgütlü bir yapı var mı, yok mu, bir kere buna bakarsınız; varsa, devamını getirirsiniz.

Türkiye'de biliyorsunuz bir Titan kararı var, Kartopu Sözleşmeleriyle ilgili enteresan bir karardır. Karar verildiği için söyleyebilirim, yani kararın neden bu şekilde verildiğini de çok

anlayamadım; ama birilerine bir şeyi ikna ediyorsunuz, diyorsunuz ki, “arkadaş, 3 kişi bul, devam ettir, o da bulsun, para kazan.” Bu bir anlamda kumar benzeri bir oyunu, “yasak talih oyunları” başlığı altında bir suç tipi olarak düzenleyebilirsiniz, her halükârda yasaklayabilirsiniz; ama karşılıklı iradelerin olduğu bir yerde dolandırıcılıktan söz edemezsiniz.

Burada da somut olayları bilmiyoruz; adam, başlangıçtan itibaren - diyelim ki söz konusu tüzelkişilik kağıt üzerinde- bu tüzelkişiliği kullanarak sizi ikna ediyor, gidiyorsunuz tüzel kişiliğe, muhteşem masalar, telefonlar, her şey gayet iyi “ne iyi” diyorsunuz. Dikkat ederseniz, iradeniz yanılığa uğratılmaya başlıyor ve burada bu yanılığa uğratılmaktan dolayı -şartları varsa- dolandırıcılık suçundan yargılanabilir kişiler ya da hiçbir hile ve saniye kullanmıyorsunuz, zaten kişi size güveniyor -‘dini nedenlerden dolayı’ diyorsunuz, zaten ülkemizde de böyle bir dayanışma görülüyor bazı yerlerde- geliyor, iyi niyetiyle parasını teslim ediyor. Ama fail de bu parayı zaten her halükârda kendisi ya da bir başkasının çıkarına kullanacağını biliyor. Bu da, prensiplerden hareketle hizmet nedeniyle emniyeti suiistimal suçuna vücut verebilir.

Ama bir üçüncü olasılık; oturuyoruz, “kâr payı veriyorum; kâr olursa alırsın parayı, olmazsa almazsın, ticaret bu. Orada da banka var; bak, yasal faizini veriyor, ben faiz filan vermiyorum, çünkü faizli olanına bakmıyorum” diyor. Şimdi burada da “suç yok” diyeceksiniz; yani olayı bu şekilde şematize etmek durumundayız. Yani onun dışında, dediğim gibi, somut bir vakaya ilişkin konuşmuyorum. Çünkü bilmiyorum, yani hakikaten görülen bir dava olur, şık düşmez; ama böyle bakıyorum.

PANEL YÖNETİCİSİ- Sürçülisan olduysa affola, bizi sabırla dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

ORHAN USAL- Sayın konuklar; bugünkü panel konusunda bilgi ve düşüncelerini, görüşlerini bizlerle paylaşan saygıdeğer hocalarıma, şahsım ve Çanakkale Barosu adına şükranlarımı sunuyorum.

PANEL YÖNETİCİSİ- Dönmezer hoca mı gelecek? (Gülüşmeler)

ORHAN USAL- Sizin bu güzel bilgi ve görüşlerinizi bizlerle paylaşmanıza karşı, lütfen bu çiçekleri kabul edin.

SALONDAN- Sağ olun, çok teşekkür ederiz. (Alkışlar)

ORHAN USAL- Saygıdeğer konuklar; panelimiz burada sona ermiştir, katıldığınızdan dolayı hepinize çok teşekkür ediyorum, saygı ve sevgiler sunuyorum.

----&----

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KÜTÜPHANESİ

